

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop, — Brassai-utca

Az Uj Kelet telefonjal
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 344
Nyomda 379
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 658

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
dők. — Kéziratokat nem
adunk vissza és nem ér-
tetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

2237

Lejár

T. p. Keren Hajjeszod Centralbureau
für Mitteleuropa
Sächsische str. 8.

Egy évre 400 lei
Fél évre 220 lei
Negyed évre 120 lei
Egy hónapra 40 lei
Egy szám ára pályaudvaron
és vidéken le 2 lei

Csehszlovákiában
Egy hónapra 30
Egy szám 10

V. évfolyam, 139. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Thamus 3

1922. június 29, Csütörtök

A szerződés lelke

Mikor az Uj Kelet egyik leg-
utóbbi számában, vezetőhelyen fog-
lalkoztunk a román alkotmányrevízió
kérdésével, annak a gyanunknak ad-
tunk kifejezést, hogy a kérdéshez
való minden hozzájárulás nagyjából
illuzórius. Mert a parlamenti alkotmá-
nyozó bizottság nem egy új alkot-
mánytervezet kidolgozására ült össze,
hanem munkája abban merül ki,
hogy a liberális párt két év óta kész
alkotmánytervezetét akceptálja és a
parlament elé terjessze. Ma már pre-
cis formában is igazolva látjuk gya-
nunkat. Egyik kolozsvári lapjárunk
kérdést intézett dr. Hans Otto Roth
parlamentari képviselőhöz, aki egyben
tagja az alkotmányozó bizottságnak
is és a kiváló szász nemzetiségi po-
litikus nyilatkozata mindenben meg-
erősítette gyanunkat. Bizonyos azon-
ban — és ezt dr. Roth is kiemeli —
hogy a két esztendővel ezelőtt elké-
szített alkotmánytervezetet maga a
liberális párt is több tekintetben re-
vizió alá veszi — különösen a nem-
zeti kisebbségek kérdésében — és
így mégis csak alkalom nyílik arra,
hogy az érintett nemzeti kisebbségek
az eredményesség reményével szól-
janak hozzá az alkotmánytervezet-
hez.

A szász parlamenti csoport veze-
tőjének nyilatkozata egyébként a to-
vábbiakban is teljesen fedi az Uj
Kelet leszögezett álláspontját. Amint-
hogy álláspontunk kifejtésénél hang-
súlyozottan kiemeltük, hogy ebben a
kérdésben az összes romániai nem-
zeti kisebbségek egy frontot alkotnak,
mely abban a követelésben nyilvánul
meg, hogy a nemzeti kisebbségek jo-
gait a lehető legrészletesebb formában,
fel kell venni az új alkotmányba.

Ezzel a liberális párt is teljesen
tisztában van. De a közös ügy hatá-
rain belül közelről érint bennünket
az, amit dr. Hans Otto Roth a zsidó-
kérdésnek az alkotmányba való fel-
vételéről mondott. Érdekel bennün-
ket az elmondottak tartalma, de ér-
dekel főleg azért, mert bárhogyan is
fog ebben a kérdésben a bizottság
és a parlament határozni, olyan ha-
tározat lesz ez, melyet meghallgatá-
sunk nélkül hoznak: rólunk, nekül-
tünk. A mostani választási törvény
és eljárás megfosztotta az erdélyi
zsidó népet attól a jogától, hogy a
parlamentben képviseltesse magát:
nincs kellő számú és súlyú zsidó
képviselő, aki a zsidó kisebbségi jo-
gok védelmére keljen az alkotmá-
nyozó bizottságban.

Pedig hogy mennyire szükség
volna erre, azt épen a szász képví-
selő nyilatkozata árulja el. „A zsidó-
kérdésre vonatkozóan — mondja dr.
Hans Otto Roth — a bizottság elő-
adója, Dissercu tanár máris kijelen-
tette, hogy annak az alkotmányba
való felvétele kötelező. Természe-
tesen vitára van kilátás abban a kér-
désben is, hogy azokat a pontokat,
amelyeket feltétlenül be kell venni
az alkotmányba, hogyan értelmezzék,
mennyit és hogyan iktassanak be
ezek közül az állami alaptörvények
közé. Sajnos, mi úgy látjuk, hogy
vitára alig lesz alkalom. Igen, ha
volna a romániai zsidó népnek meg-
felelő parlamenti képviselője, ha az
alkotmányozó bizottságban a zsidó
kisebbség képviselője is ott ülne,
akkor lehetne még reményünk a
vitára. De így, a mostani viszonyok
között csak kívülről hangozathatjuk
Bukarest felé a zsidó nép jogait és
igényeit. Nem többet, mint amennyit
a többi romániai kisebbségnek, de
nem is kevesebbet! És minden etni-

kai kisebbségnek jogai legszűkebb-
körű és részletezett lefektetését az
új alkotmányban! És ha a zsidó
kisebbségi jogok „hogyan értel-
mezése” körül bármiféle nézetel-
térés merülne fel, mi hivatkozunk
a békeszerződésekre, melyek mind
etnikai, népi egységnek ismerik el
a zsidóságot az egész országok ha-
tárain belül. És hivatkozunk mind-
azokra az országokra, melyek a há-
boru után, a békeszerződések alapján
alakultak, vagy nagyobbodtak meg
területben és amelyeket a békeszer-
ződések az új viszonyoknak megfe-
lelő alkotmánytervénybe iktatására
kötelezték. Egész sora a mérvadó
példáknak áll már előttünk. Az ösz-
szes újonnan alakult országok között
egyedül Jugoszlávia az, amely eddig
még nem léptetett életbe új alkot-
mányt. De Csehszlovákia állami szer-
vezete már az új alkotmány alapján
nyugszik és ez az alkotmány tör-
vénybe iktatta a csehszlovákiai zsidó
nép etnikai egységét és kisebbségi
jogait. Lengyelországban, az antisze-
mitizmus klasszikus hazájában, hosz-
szes huzavona után szintén az alkot-
mányban biztosították a zsidó nem-
zeti kisebbség jogait és elismerték
belső nemzeti autonómiáját. Letor-
szágban ugyanígy. A békeszerződé-
sek szellemét legjobban Litvánia kö-
zelítette meg, mely a zsidóság népi
autonómiajogi jogait elismerésé-
nek végső konzervenciája képen kü-
lön zsidóügyi minisztériumot kreált,
melynek vezetőjét, a zsidóügyi minis-
tert, a zsidó népi autonómia de-
zignálja.

Mert nem elég ha a békeszerző-
dés szavait szinre-szomre teljesítik.
A békeszerződés szellemét kell meg-
közelíteni. A békeszerződések szel-
leme pedig parancsolóan megköveteli
a népi kisebbségek kulturális, nyelvi
és minden más jogainak legszélesebb-
körű biztosítását. Nincs rá reményünk,
hogy az alkotmányozó bizottság és
parlament ilyen értelemben fogja fel
és teljesíti a békeszerződésben
vállalt kötelezettséget. Mert nincs
parlamentari képviselőtünk, nincs aki
belülről vitába szálljon érdekeink
megvédéséért. De ez még nem jelenti
azt, hogy fel kell adni minden remé-
nyt és akarást. Amit jogfosztottsá-
gunk következtében belülről nem
tehetünk meg, azt meg kell kísérelni
kívülről. A nemzetiségi jogok mentől
szélesebbkörű elismeretése nem spe-
ciális zsidókérdés. Ebben a fontos,
életre kiható kérdésben egy fronton
vagyunk Románia összes többi etni-
kai kisebbségeivel. Érdekeink közö-
sek. Nem lehet nehéz a közös érde-
kek egységes megvédésére és kivívá-
sára egyesült akciót kifejteni. A szász
parlamentari párt vezére nyilatkozatá-
ban utat is mutatott erre. Nincs semmi
akadálya annak, hogy segítőinket
azok között keressük, a parlamenten
belül, akik politikai adottságuknál
fogva a legközelebb állanak hozzánk:
a kisebbségek képviselőinél. És ki-
egésztője lehet ennek az akciónak, a
kormányval való külön tárgyalás.
A romániai zsidó nép egész jövő-
dősora függ attól, hogy az új alkot-
mány elismeri-e és milyen mérvben
a békeszerződésben vállalt kötelezet-
tségeket. Erdemes és szükséges, hogy
ennek az ügynek érdekében minden
kínálkozó és lehetséges eszközt meg-
ragadjunk és felhasználjunk. Az Er-
délyi Zsidó Nemzeti Szövetségre vár
a kezdeményező lépés. Mint annyi más
fontos zsidó ügyben a közelmúltban,
most is és ebben a kérdésben is
egyedül a Szövetség tud és hivatott
az erdélyi zsidó nép nevében beszélni.
De ha akarunk valamit tenni, akkor
máris és sürgősen, — amíg nem késő.

Az ellenzéki blokk megalakulás előtt

Felfüggesztik az agrárreform-módosító törvény végrehaj-
tását. Zigre miniszter lemondásának kulisszáit mögöl

— Az Uj Kelet munkatársától —

Az egységes ellenzéki blokk terve
nagy lépéssel közeledik a megvaló-
sulás felé. A tárgyalások, amelyeket
Bukarestben intenzíven folytattak,
eredményesen haladnak előre és a
pártok sejtőorgánumaiból meg áll-
pítható, hogy a megegyezés hamarosan
létrejön. A pártok az ellen-
zéki csoportok közötti ellentétokről
nem teznek említést és a békülé-
kenység jegyében a kormány meg-
bízottságára szükséges ellenzéki koa-
líciónak szükségességét hangoztatják.

A nemzeti párt halad az egyez-
tető munka élén

és első sikerét a parasztpárttal meg-
kötött egyezmény kimélyítését, mint
nagy horderejű eseményt említik. A
parasztpárt enged a polgári pártok
kivánságainak és hajlandó program-
ját a megegyezésnek megfelelően
módosítani. A párt különben ma
közvetlenül június 26-án tartott érte-
kezletéről szóló kommunikéját, kap-
csolatban a politikai helyzetről szóló
bírálatával. A kommuniké megállapítja,
hogy Bratianu miniszterelnöknek a
gémiai konferenciáról tartott beszé-
degye egyáltalában nem járult hozzá
a helyzet tisztázásához, különösen
ami Európa újjáépítésében említett
szerepükre illeti. A parasztpárt ké-
telkedik Bratianu állítólagos gému-
i sikereiben. A kincstári bonok kon-
szolidációjáról szóló törvény nem
jelent az államadósságok problémá-
jának megoldását, hanem csak újabb
alkalmat nyit a liberális bankoknak
a spekulációra.

Az erdélyi agrárreform megvál-
toztatása nem közérdektől, ha-
nem magacérdektől történt.

A pártklubok nemcsak a Banca
Agrara ügyének megvitatásától han-
gok, de sokat beszélnek Zigre
Miklós volt kisebbségi államtitkár
lemondásának újabb fejleményeiről
is. Beavatottak úgy tudják, hogy a
Zigre-ügy hullámai az erdélyi libe-
rális szervezetek egységét is meg-
bontja és alkalmasak arra, hogy az
erdélyi liberális szervezetek erdélyi
vezetőtagjait az ellenzék táborába
tereljék.

Felfüggesztik az agrártörvény mó-
dosításának végrehajtását

A Banca Agrara elkobzott privi-
légiómagán ügye szenzációs fordula-
tot vett. Mint ismeretes, Viktor Bon-
tescu, a bank vezérigazgatója vasár-
nap kihallgatáson jelent meg a ki-
rálynál, amely alkalommal kiderült,
hogy

a javadalmi miniszter nem a
tényeknek megfelelően informálta
az uralkodót.

Bontescu az audienca folyamán meg-
állapította, hogy az uralkodó nem
ismeri a Banca Agrara megalakulá-
sának körülményeit és célját. Con-
stantinescu javadalmi miniszter, ami-
kor megtudta, hogy a bank küldöt-
tsége a király elé ohajt járulni, sietve
kihallgatásra jelentkezett és megsze-
rezte a 137. szakaszt módosító tör-
vény szentesítéséhez szükséges ki-
rályi aláírást.

Bontescu nyilatkozott az „Adeverul”-
ban mindkét audienca lefolyásáról és a
következőket mondotta:

— Megdöbbenéssel állapítottam meg,
hogy

a kormány egyik tagja félre-
vette a királyt.

A javadalmi miniszter azt mondotta a
királynak, hogy „a módosítás követke-
ztében az Agrárbank megszabadul az
agrártörvény finanszírozásának terhétől.” (!?)

Biztosította Constantinescu az uralko-
dót, hogy a bank jogait nem oszo-
bitják, még kevésbé járnak el vele szem-
ben alkotmányellenesen.

— Természetesen, — mondotta Bon-
tescu — hogy felvilágosítást nyújtottam
a jogfosztás összes körülményeiről, va-
lamint annak beláthatatlan következmé-
nyeiről. A kihallgatás alkalmával nyert
benyomásaim alapján az a meggyőző-
désom, hogy a bank igazgatóságának
kérésére

a király fel fogja függeszteni a
liberális többség által meg-
szavazott és szentesített módo-
sító törvény végrehajtását.

— Bizunk ebben annál is inkább,
mert erre — sajnos — több precedens
is áll fenn, hogy egyebet ne említsék
a Titulescu-féle pénzügyi törvények.
Titulescu törvényeit is szentesítette a
király, de végrehajtásukat felfüggesz-
tette azzal az egyszerű indoklással,
mert a megvalósításra nem alkalmasak,
illetve károsak.

A bank különben tegnap koloz-
vári igazgatósági ülésén megfogalmazta
az erre vonatkozó memorandumot. Az
igazgatóság bejelenti az uralkodónak,
hogy a törvény által szentesített károk
miatt pert indít az állam ellen és kéri,
hogy a jogerős bírói végzésig a tör-
vény végrehajtását függeszse fel.

Értekezlet a belügyminisztérium-
ban a bolgár komitácisk ügyében

Bukarest, június 28. Tegnap este
a belügyminisztériumban értekezlet volt
Vaitoianu tábornok belügyminiszter el-
nökletével a bolgár bandák újabb moz-
gólódása ügyében. Az értekezés, ame-
lyen Stefanescu tábornok és Titulescu,
a dobrudzsai oszondóparancsnok is
résztvettek, megbeszéltek a külön-
böző intézkedéseket, amelyek a komi-
tácisk ellen szükségessé válnak mutat-
koztak.

A tiszték is a királyhoz
fordulnak

Ismeretesek azok a tárgyalások,
amelyek a kormány és a tisztikar kép-
viselői között folynak a tisztikar
megjavítása ügyében és amelyek mind-
máig nem vezettek eredményre. Tegnap
a tisztikar egy küldöttsége jelent meg
Mardarescu hadügyminiszternél, aki
kijelentette, hogy a tisztikar anyagi hely-
zetének megjavítása ügyében egyebet
nem tehet, mint amit az ország pénzü-
gyi helyzete megenged. Közölte a
miniszter azt is, hogy a kérdésben
teljesen osztja Vintila Bratianu pénzü-
gyminiszter álláspontját. A kihallga-
tás után a különböző parancsnokságok
tisztjei újból megbeszélésre ültek össze
és elhatározták, hogy az összes had-
csoportok küldötteiből álló delegációval
a király elé járulnak még a hét folya-
mán és kérték fogják, lépjen közebe a
tisztikar anyagi helyzetének biztosítása
érdekében. Az „Epoca” értesülése szer-
int, amennyiben a királyi kihallgatá-

nem járna semmi eredménnyel, a tisztakar nagy része beadja lemondását.

A Zigre ügy hullámai

Zigre volt kisebbségi államtitkár lemondása következtében a biharmegyei liberális szervezet közelében olyan belső harcok támadtak, amelyeknek jelentősége messze túloz a megyei párt-szervezet keretein. A lemondás után a biharmegyei liberális szervezetek küldöttsége kereste fel Bukarestben a belügyminisztert és a miniszterelnököt és felvilágosításokat kértek Zigre lemondására vonatkozólag. Ugyanakkor megkérték Bratianu miniszterelnököt, távolítsa el Zigre Miklóst a biharmegyei párt-szervezet éléről. A küldöttség előt

Valtoianu belügyminiszter Zigre lemondásának körülményeiről

a következő érdekes kijelentéseket tette:

— A kormány először teljes bizalommal viseltetett Zigre Miklós iránt, később azonban meggyőződött róla, hogy Zigre Miklós nem őszinte politikus. Zigre azt akarta, hogy Erdélyre vonatkozólag semmilyen új belügyi intézkedés ne történjék, mielőtt véleményét ki nem kéri. Amikor elhatározta, hogy a kolozsvári belügyi reszortot felosztatom, Zigre Miklós határozottan állást foglalt ellenem és lemondásait fenyegetett. Ugyanezt az álláspontot képviselte a volt kisebbségi államtitkár a népjólléti reszort ügyében is. Kénytelen voltam kijelenteni, hogy Zigre ur nem miniszter, hanem csak főhivatalnok, akinek intézkedési joga nincs, ezzel szemben tartozik végrehajtani a miniszter akaratát. Megmondottam neki, hogyha ez nem tetszik, lemondhat.

Mintán a küldöttség Bukarestből Nagyváradra visszatért, mindent elkövettem, hogy Zigre Miklóst a liberális szervezet éléről eltávolítsák. És helyébe Mosaio tábornok közlekedésügyi minisztert óhajtották megválasztani.

Zigre Miklós nyilatkozott az utolsó hetek eseményeivel kapcsolatban és a következőket mondotta:

— Részemre teljesen közömbös, megmaradok-e a megyei szervezet élén vagy sem. Lemondólevelemben eladtam, hogy ellensége vagyok a politikai feudális rendszernek. Nem azért küzdöttem, míg sikerült összetörniünk a belső feudálismust, hogy most megyénektünk kis politikai kiskirályságokat teremtsünk. Ez a rendszer csak egyes vidéki képzelt politikai nagyságok hiúságának kielégítésére való és én nem tartozom közéjük. Végül kijelentette Zigre Miklós, hogy távozásának okai valóban azok, amelyeket a belügyminiszter megjelölt. Erdély érdekéért akart

küzdeni a amikor meggyőződött róla, hogy eredménytelenül távozott. Egyébként az a hír járja Biharban, hogy

Zigre Miklós hamarosan kiválik a liberális pártból és tehetségét a nemzeti párt rendelkezésére bocsátja.

A hágai konferencia sorsát is az oroszok döntik el

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Hága, június 28. A hágai konferencia, mint a génuai értekezlet folytatása, már az első napokban kilátástalannak mutatkozott. Az oroszok, akik ennek a konferenciának a fő tárgyalási anyagát szolgáltatják, nem-nagyon siettek eleget tenni a meghívásnak. A késedelem a konferencia szovjetellenes magatartásában leli magyarázatát. Már azt lehetett hinni, hogy az oroszok véglegesen elmaradnak, ez

a konferencia időelőtti bukását okozta volna.

Mára azonban megérkezett Litvinov, Krastenszky és Sokolnikov. Az a tény, hogy Csicserin nem megy el Hágába, azt bizonyítja, hogy nem tulajdonítanak ennek a konferenciának nagyobb jelentőséget. Az orosz külügyi népbiztos Berlinben marad, onnan fogja irányítani a tárgyalásokat, egyúttal összekötő kapcsolatot lesz Hága és Moszkva között. Csicserin Moszkvában kicserélt vesztett népszerűségéből. Az ok az orosz-orosz szerződés, amely nem tekinti eléggé Oroszország érdekeit. Ezt a szerződést a szovjetek végrehajtó bizottsága

nem is ratifikálta, hanem elhárítottá őszig a döntést.

Az ügy Olaszországra meglehetősen kellemtelen és Schanzer olasz külügyminiszter Londonba vezető útjában módját ejtette, hogy Csicserinnel is találkozzék és vele ezt a függőben maradt ügyet megtanácskozza. Csicserin diplomáciai sikereit ez az egy szerződés különben aligha kisebbíti, az ő érdemének tudja be Oroszország, hogy Rathenauval Rapallóban a német-orosz szerződést megkötötte, ugyanazok az ő érdeme az orosz-csehszlovák egyezmény, amelyet egy berlini távirat szerint

az orosz szovjet végrehajtó bizottsága megvizsgált és el fogadott.

Az oroszok azt hiszik, hogy a hágai konferencia is alkalom lesz egész sereg ilyen különszerződés létrehozatalára.

Schanzer tárgyalásai Lloyd George-dzal

London, jun. 28. Schanzer olasz külügyminiszter látogatása nem pusztán udvariassági jellegű, hanem Lloyd George-dzal Génuában folytatott tanácskozásainak következménye. Ezért tárgyalásainak nagy jelentőséget tulajdonítanak. Lloyd George tájékoztatta Schanzer Poincaréval folytatott megbeszéléseiről, azután más fontos nemzetközi kérdések kerültek megvitatásra. Ezek között a Palesztina-kérdés is, melyre vonatkozólag Schanzernek az az álláspontja, hogy Anglia mandátuma nem vonhat maga után cionista előjogokat.

Balfour és Grey az angol-francia nézeteltérésről

London, június 28. Balfour külügyminiszter az alsóházban a génuai konferenciára vonatkozólag kijelentette, hogy Anglia és Franciaország között a magantulajdon kérdésében tényleg nézeteltérések voltak. Grey tudomásul vette Balfour nyilatkozatát, hozzátéve, hogy az angol-francia feszültség főleg teljesen alaptalan. Európa ujjaépítése Amerika nélkül lehetetlen, de egy további előfeltétel Franciaország és Anglia együttműködése. Angliának nincs joga ma javasolni a versaillesi szerződés revízióját, annél kevésbé, mert annak idején maga is szorította a németeket fizetési kötelezettségeik betartására. Először jön Franciaország és csak azután Anglia a Franciaország a szerződés be nem tartása folytán zavarba jöhet. Azután Grey éles kritikában részesítette a kormány politikáját, amely szerinte Európa romlását idézi elő.

Németország anyaggal és munkával törleszt

Páris, június 28. Lefroquer francia munkaügyi miniszter Poincaréval tanulmányozta az az elpusztított francia területek ujjaépítésében Németország részvételének módjait. A jóvátételi bizottság hozzájárult ahhoz, hogy Németország természetben, mégpedig anyagban és munkában törlessze jóvátételi adósságát. Az így törless-

tendő összeg 18 és félmilliárdra rug. A kérdésben a francia minisztertanács fog dönteni.

Románia tiltkozik a sévres béke miatt

London, jun. 28. A „Daily Telegraph” szerint a londoni, párisi és római román követek utasítást kaptak kormányuktól, tiltakozzanak az antant konstaninápolyi megbízottainak amaz intézkedései ellen, amelyek Bratianu véleménye szerint csak a sévres békeszerződést aláíró hatalmak együttes megegyezése után bocsáthatók ki. A lap szerint Lloyd George helyeselte Bratianu álláspontját és orvoslást ígért.

Az angol alsóház leszavazta a belügyminisztert

London, jun. 28. A belügyminiszter közölte az alsóházzal, hogy Wilson tábornok gyilkosai londoni születésű angolok, akik az angol hadseregben küzdöttek. Az alsóház a belügyminiszternek 342 szavazattal 75 ellen bizalmatlanságot szavazott.

Legújabb hírek

Kitört az általános sztrájk Budapesten

Statárium — Forradalmi tüntetések

Bukarest, június 28. (Rador.) Az „Universul” jelenti Budapestről: A magyar fővárosban nagy forrongás van. Az általános sztrájk kitört. Az üzemetek és a gyárakat bezárták. Katonaság és rendőrség védekezik a tömeg dühétől. Az utcákon forradalmi a hangulat. A kormány kihirdette a statáriumot. Az utcákon katonai őrjáratok cirkálnak. Több forradalmi tüntetés volt. Az „Universul” jelenti Budapestről, hogy a Dunántulon bombáztak egy dunai hajót, melyet több lövés ért. A hajó elsüllyedt.

Bécs forradalmi lázban

Bukarest, június 28. (Rador.)

Az Universul jelenti Bécsből, hogy az osztrák fővárosban kitört a forradalom. Az utcákon nagy tüntetések vannak a Németország-hoz való csatlakozás mellett. A kormány az eseményekkel szemben tehetetlen.

Herzl és báró Hirsch

— Herzl naplójából —

(Utánnomás tilos. Copyright 1922. by Jüdischer Verlag, Berlin.)

Előző hevenyészett fogalmazásom — írja Herzl — ez esotben nem volt megbízható. Ugy tetszik most, hogy a leírásnál megváltoztattam néhány kifejezést. Szóval ez volt a tartalma és csak az okozott gondot, hogy Hirsch, vagy egy harmadik, aki átnéz a vállán, pénzkeresésnek tarthatna. A következő napokon elkészítettem az emlékiratot. Egy csomó ódula tele jegyzettel fektült előttem, mert séta közben, a kamarában, a vendéglőben, a színházban, mindenütt jegyezgettem. Ez előkészületek közben kaptam Hirschtől a következő levelet:

London, május 26.

Herzl urnak, rue Cambon 37, Páris.

Tegnapelőtt vettem szives levelét. Pár nap múlva Párisba érkezem negyvennyolc órára és vasárnap, június másodikán délelőtt fél tízenegy órákor megtalálhat a rue de Elise 2. szám alatti villában és akkor szívesen rendelkezésére állok. Fogadja uram nagyrabecsülésem kifejezését.

M. de Hirsch

Ez a levél elégtételt volt számomra, mert láttam, hogy helyesen ítélem meg e férfit. Most már szorgalmaztam a

jegyzetkészítést, úgy hogy a pünkösdi előtti szombatra már vastag csomaggyá dagadt. Azután a jegyzetek tartalma szerint csoportosítottam őket három szempont szerint: bevezetés, a zsidó faj értékelése, kivándorlás. A jegyzeteket azután letisztítottam huszonkét sűrű oldalra. Nem fejtettem ki a leirt gondolatokat, hanem csak emlékeztető szavakat írtam le, hogy beszéd közben ne kelljen emlékezetemben keresgélnem.

Elfogódottsággal mindig számolnom kellett. Az előkelő és híres emberekkel való érintkezésben állandó zavarral küzdöttem és nem egyszer nevetéssé tettem magam. Spillor, aki bizony nem valami különös lángész, egyizben a butaságig zavarba hozott, amidőn mint újságíró miniszterrel való kinevezése után meglátogattam.

Pünkösdi vasárnapján reggel diezkrét gondos ággal felöltözködtem. Egy nappal előbb egy pár új kosztütöt vettem fel, nehogy boltzerüeknek lássanak, de azért mégsem legyenek kopottak. Gazdag emberek előtt nem szabad tulságos sok tiszteletet tanúsítani. Odahajtottam a rue de Elisebe, a Hirsch-palota elé. A gyönyörű udvar, a nemes stílusban épült lépcsőház hatalmas benyomást tett rám. A gazdagság csak a szépség formájában hat reám. Itt pedig minden valódi volt a szépségben. Régi képek, nemes márvány, tampa gobelének. Teringelték, magunkfajta ember soha nem gondol ezekre a dolgokra,

amikor megvetően nyilatkozik a gazdagságról. Mindennek nagy stílje volt és kicsit megszádlva adattam át magam egyik szolgától a másiknak. Alig léptem be a billiárdszobába, amikor Hirsch kijött dolgozószobájából, gyorsan és szórakozottan, mint egy ismerősnek kezelt, megkért, várjak egy keveset, szótlan ismételtan eltűnt. Leültem és megbámultam az üvegszekrényben álló bájos Tanagra-figurákat. Gondoltam, a báró bizonyára alkalmaszot valakit, aki nagy jóízűséggel rendezte itt a dolgokat. A szomszédokból hangok szivárogtak hozzám és felismertem a báró egyik jóléti tisztviselőjét, akivel egyszer Bécsben és kétszer Párisban beszélgettem. Nagyra kellemetlenül érintett volna, ha ez az ember engem itt meglát. Lehet, hogy Hirsch szándékosan így rendezte ezt be. Ezen befelé nevetnem kellett, mert nem akartam függő viszonyba kerülni a báróval. Ugy véltem: vagy elfogadja ajánlatomat és hozzám alkalmazkodik, vagy pedig távozik, anélkül, hogy az ügyet elintéztet volna. Már megvolt a válaszom, arra az esetre, ha a beszélgetés során a Jewish Associationnal állást kötötte fel.

— Az ön szolgálatában? Nem, est nem óhajtom. Zsidók szolgálatában? Igenis, itt működni akarok!

Két tisztviselő jött ki. Az egyiknek, akat ismertem, kezét nyújtottam, azután odafordultam a szobájából kilépett báróhoz:

— Van egy szabad órája számomra? Ha nincsen egy teljes órája, akkor nem

is kezdem meg előadásomat. Ennyire szükségem van, csak arra, hogy rámutassak, mennyi mondanivalóm lesz.

Hirsch nevetett.

— Csak kezdje.

Elővettem jegyzeteimet.

— Azonban alig hogy öt percig beszéltem, amikor hirtelen telefonjelzés hallatszott, és én azt hittem, hogy a báró ezt megvárta. Már szinte mondan akartam neki, hogy felesleges magát elkéretni, mondja ki szabadon, vajjon van-e számomra ideje. Ő azonban beszólt a telefonba és kijelentette, hogy nincs itthon senki számára. Most már láttam, hogy hatalmamban van és így kezdtem:

— Amit ön most önnek mondani fogok, azt részben egyszerűnek, részben fantasztikusnak fogja találni. De az embereket egyszerűséggel és fantasztikummal vezetik. Csodálatos és ismeretes, hogy milyen kevés ésszel kormányozzák a világot. Nem voltam elkészülve arra, hogy a zsidó kérdéssel foglalkozzam. Hízen eredetileg én sem gondoltam arra, hogy valaha a zsidók patánsa lessek. Ő bankár volt, nagy üzleteket csinált, végül ideért és a pénzét a zsidó ügyre fordítja. Eri a hazuról író és újságíró vagyok és nem gondoltam a zsidókra. De tapasztalataim, megfigyeléseim, az antiszemitaizmus növekedő nyomása valósággal rákényszerítettek erre a témára. Rendszer van. Igazolva vagyok tehát. A zsidó történetre nem akarok ezuttal kiter-

Akuttá vált a pincérsztrájk

Uloal nők a kávéházakban. A közönség is sztrájkolni kezd. Totaian tisztiforvos nyilatkozata

Az Uj Kelet tudósítójától

A péntek este kiűrt pincérsztrájk változatlan heveséggel tart tovább. Sem a munkaadók, sem a munkások részéről nem történt kezdeményező lépés a meg egyezésre. A Traucu Jasiféle sztrájkterv értelmében az éttermi munkások nem sztrájkolhatnak, mivel közszükségleti üzemből vannak alkalmazva s ezért a sztrájk csupán a kávéházakra lokaizálódott. Munkatársunk a sztrájk kitörése után megkérdezte a munkaadók és munkások képviselőit, akiknek lapunkba megjelent nyilatkozataiból kitűnt, hogy a bérharc makacsnak, hosszú lefolyásnak ígérkezik.

A pincérek emberibb megélhetésért indult bérharobban nem akarunk sem pro, sem kontra állást foglalni, de rá kell mutatnunk a sztrájk szomorú következményeire, amely Kolozsvár iatuziv kávéházlátogató közönségét is egész közelről érdekli. A szakmunkásokat nélkülöző kolozsvári kávéházlátogatók a sztrájk tartamára üzemeikben női személyzetet alkalmazták. Az a tény, hogy a munkaadók a sztrájk lefolyására sztrájkterveket szerkesztettek, nem lephet meg senkit, aki a munka és a tőke elkeseredett és mélyebb gazdasági problémákban gyökerező küzdelmeit figyelemmel kíséri. Előben jogosan háborodott fel a jóérzésű, intelligens közönség akkor, amikor tudomására jutott, hogy a harc hevében elragadott kávéházlátogatók figyelmen kívül hagyva a higiénia és esztétika legelőőbb szabályait, a lehető legkétesebb híri lényezőket állították be a nagyobb darab kenyérért küzdő pincérmunkások helyébe.

Dr. Totaian városi tisztiforvos az új pincérgárdáról az alábbiakban nyilatkozott:

Sajnálattal állapíthatjuk meg, hogy a kéteshírű utcai nők előzőlötték a kolozsvári kávéházakat, mint pincérlányok. Mi természetesen szigorúan alkalmazkodni fogunk a törvénykönyvnek a prostitucióról szóló paragrafusához. Már eddig is több panasz érkezett hozzánk a közönség köréből, hogy közimertlen erkölcsötlen életet folytató leányokat alkalmaztak a szakmunkás nélkül maradt kávéházlátogatók, akikről valóban megállapítottuk, hogy nem tesznek eleget a kötelező rendőrvizsgálatnak. A könnyen terjedő és járványosan pusztító nemibetegségekre való

tekintettel mindent megteszünk, nehogy a kávéházi vendéget a kávéosósszével kapcsolatosan ériék kellemetlen és szomorú meglepetések.

Dr. Totaian tisztiforvos nyilatkozatahoz nem szükséges kommentár. Ki-

vánciák vagyunk, hogy a kávéházlatogatók a pincérekre keresztül meddig akarják próbára tenni a közönség türelmét, amely már kezdi azt elveszíteni és lassankint leszokik a kávéházlátogatásról.

Szenzációs letartóztatások várhatók a Rathenau-gyilkosság ügyében

Az Uj Kelet tudósítójától

Berlin, június 28. A rendőrség letartóztatta Plass Richárd kereskedőt, akiről kitűdött, hogy a gyilkosság napján Halffterichnek virágok küldött. A nyomozás nagy apparátussal tovább folyik. Szenzációs letartóztatások várhatók. Hira jár, hogy a német nemzeti párt több tagját is lefogják, mert elkobzott irataik között több kompromittáló írás találtak. Ha a szocialista egységes front megalkul,

Rathenau örökét Breifschelde Rudolf veszi át,

de számolni kell az esettel azzal, hogy a polgári koalíció esetleg elfordul a birodalmi kormánytól. Erre való tekintettel valószínűtlennek tartják, hogy Müller Adolf többségi szocialista lesz az új külügyminiszter. Harmadik jelölt Landesberg Ottó. Beavatott helyen a berlini sajtó új informáltak, hogy akarmelyik jelöltre esnek a választás, a Wirth-kormány külpolitikájában nem lesz változás.

A tettesek nyomában

Helsingfors, június 27. A német követség felkérésére a június 26-án ideérkezett három német hajó utasai közül háromat Rathenau meggyilkolásának gyanúja alatt elfogtak. Az illetők angol matrózoknak adták ki magukat.

A berlini rendőrség a legszűkebb körben folytatja a nyomozást. Tegnapi házkutatást tartottak több nacionalista egyesületben, így a Nemzeti Ifjúsági Katonák Szövetségében, melynek elnöke Ludendorff, valamint a Rosenbach szervezetben és a zsidóellenes Antiszemita Egyesületben is. A nyomozás megállapította, hogy a gyilkosságot megelőző este Rathenau az amerikai nagykövet estélyén a nagynémet párt elnökével, Stinnes Hugóval volt együtt. A politikai ellenfelek a vacsorán, beszélgetés során annyira közel jutottak egymáshoz, hogy

Rathenau elkísérte Stinnes egészén a lakásáig.

Több letartóztatás is történt. Thielessen kívül letartóztatták Weiner Fleschet, aki csobrot nyújtott át Helfferichnek és akiről kiderült, hogy Erhardt kapitányai, a jobboldali puocisták ismert vezetőjével állandó összeköttetésben állott. Letartóztatták Krull szolgálaton kívüli hadnagyot is, aki annak idején a meggyilkolt Luxemburg Róza óráját ellopta.

A Radornak jelentik szikratyírón, hogy azt az autót, amelyiken Rathenau gyilkosai emennekültek, a rendőrség kézrekerítette. A nyomozás tovább folyik és a rendőrség a tettesek nyomában van. Letartóztatásuk csak kérdése.

A temetésről a nagynémetek tüntetőleg távolmaradtak

Berlin, június 28. Rathenau temetése déli tízenként órákor Berlin lakosságának óriási részvéte mellett folyt le. Százazernyi tömeg hőmpölygött a Reichsrath épülete előtt, melynek lupolatermében ravatalozták fel Rathenau tetemét. A diplomáciai testület tagjai teljes díszben jelentek meg.

A koporsó, amely mellett Rathenau nővére és nyolcvan éves édesanyja állott, a külügyi hivatal tisztviselői vették körül. A birodalom nevében

Ebert köztársasági elnök mondott gyászbeszédet.

Kifejezésre juttatta a nemzet gyászát, majd Rathenau nagy érdemeit méltatta. Utána Bell centrumpartí képviselő, a birodalmi gyűlés alelnöke beszélt, majd Korall lelkes és demokráta párt nevében bucsuzatott. Ezután a Beethoven grászinduló mellett a külügyi tanácsosok ismétlétek a ravatalról a koporsót, ráhelyezték a gyászkoszóra. A temetésbe csupán a legszűkebb családi környezet vonult ki és a birodalmi kancellár, aki Rathenau megtört édesanyját vezette.

A temetésen a nagynémetek nem jelentek meg

s Helfferich, kit a gyilkosság értelmi szerzőségével vádolnak, szintén távol-

maradt. Amerre a gyászmenet elvult, a sorfalat álló katonaság ünneplésen tisztelgett.

A munkásság részen van

Berlin, június 27. A „Vorwärts” felhívja a többségi szocialistákat, a „R. the Fahne” pedig a kommunistákat, legyenek állandó készenlétben, hogy a német nemzetiek támadásait visszaverjék. A „Rote Fahne” visszautasítja a párt tagjai ellen intézett támadásokat és gyanúsításokat és kijelenti, hogy a pártban nincsenek gonosztevők és gyilkosok és oájjait alkotmányos úton igyekeznek elérni.

Borzalmas tömegszerecsétlenség Rathenau temetésén

Berlin, június 28. Rathenau temetése alatt borzalmas, szinte hihetetlenül hangzó szerecsétlenség történt. A temetés alatt ugyanis a villamosok forgalma megállott, csupán a körvasut, az úgynevezett „Hochbahn” indított a birodalmi gyűlés épületéhez kocsijáratokat. Ezek a kocsik zsúfolásig tömve voltak. A temetésre siető közönség türelmetlen tolokodásával szemben a vasut személyzete tehetetlen volt. Az egyik kocsi egy munkás szállott fel, aki hátizsákjában több méter hosszú erős faléceket vitt. Ezek a lécek a szembejövő nyitott kocsik utasainak fejét és törzsét valóságos lefűrésztették. A szerecsétlenség helyszínén harminckilenc ember azonnal meghalt, ötvenöt pedig halálosan súlyos sérüléseket szenvedett. A könnyebben sebesültek száma igen nagy. A tömegszerecsétlenség hírére még nem erősítették meg.

Ellítették az aradi Kornis cég betörőt.

Aradról jelentik: Az aradi törvényszék tegnap tárgyalta az aradi Kornis cég betörőinek ügyét. A betörők behatoltak a cég irodájába, revolverekkel arra kényszerítették a tisztviselőket, hogy üljenek le a földre s ezalatt magukhoz vették a Wertheim-kasszában levő pénzeket. A rablókat Bognár Lajos, Tallay Gergely, Manyáht Gyula és Gallovich Miklós személyében el is fogták, de kézre került a rablás értelmi szervezője, Stern Lipót ismert aradi ügynök is. A törvényszék a tegnap megtartott tárgyaláson késő este hirdette ki az ítéletet, Bognár Lajost, Tallay Gergelyt és Manyáht Gyulát tizenkét évi, Gallovich Miklóst négy, Stern Lipótot pedig három évi fegyházra ítélték. Az ellítették felebbezték.

jeszkedni, de ki szeretném emelni, hogy kétezer éves szíjjelzáródottságunk óta politikánk egységes vezető híjján volt ez ezt legnagyobb szerecsétlenségünknek tartom. Többet ártott ez nekem, mint minden üldözés. Ebbe mentünk tönkre és züllöttségünknek ez a főoka. Sanki nem volt, aki számunkra — akár monarchikus önzésből is — igaz férfiakat nevelt volna. Ép az ellentéteje történt. Minden rossz mestersegre szorítottak bennünket, a gettóban leköttették erőinket és amikor kiengedtek innen, a szabadság szokásait kívánták tőlünk. Ha azonban egységes politikai vezetés fölött rendelkezünk volna, amelynek szükségét nem kívánom tovább bizonyítani, akkor a zsidókérdés megoldása felé haladhatnánk. A megoldást pedig a felső és alsó rétegektől és minden oldalról várjuk. A célhoz — amely létrejön abban az esetben, amikor központunk lesz — hozzá fogunk igazodni az eszközök. Két célról lehet szó: itt maradni, vagy kivándorolni. A népvonulás módja mindkét eset számára egyforma. Mert ha kivándorlunk, akkor is sokáig tart, míg megérkezünk az ígért földjére. Mőzesnek negyven év kellett ehhez, mi talán husz vagy harminc év alatt intézzük el. Közben pedig új nemzedékek jönnek, amelyeket nekünk kell nevelnünk. A nevelés számára egész más módszerekre gondolok, mint amilyeneket

őn követ. Itt van mindjárt a jóteknység elve. Ezt teljesen elhibáztottnak tartom. Ön snorrereket tenyész. Jellemez, hogy egyetlen népnél sem fordul elő annyi jóteknység és egyetlen népnek sincs aránylag annyi koldusa, mint a zsidónak, úgy hogy ókánt felvetődik a gondolat, hogy a két jelenség között van valami összefüggés. A jóteknység a népjellemet valósággal lezüllesztette.

A három közbeszólt: — Önnek teljesen igaza van. Folytattam:

— Néhány évvel ezelőtt hallottam, hogy a zsidókkal való kísérletek Argentínában rossz vagy semilyen eredményt nem gyümöcsöztek.

— Akarja, hogy közben feleljek önnek, ha valami ellenvetésem lesz?

— Nema, sokkal jobban szeretem, ha ön fejtegetéseim teljes egészét végighallgatja. Egyes dolgok nem földik majd a tényeket, mert eddig nem volt módom adatok és számok gyűjtésére. Eagedje meg, hogy elveimet formulázhasssam.

Hirsch erre kivette noteszblökkjét, amelyre feljegyzte ellenvetéseit. Én pedig folytattam.

— Azt mondják, az ön argentinai zsidói szemérmelen viselkedést tanusítanak és elmondották nekem, hogy az első ház, amelyet építtetett, egy sajtáságos ház volt.

Hirsch ígérete ellenére közbevetette:

— Ez nem áll. Ezt nem az én gyarmatosaim építtették.

— Rendszerben van. A dolgot azonban nem úgy kellett volna kezdeni, mint ahogy ön tette. Ön áticipeli a földműves-zsidókat. Azt kell hinni, hogy ezentul joguk van az ön támogatására és ez bizony a munkakedvet nem fokozza. Amibe egy ilyen export zsidó önnék kerül, azt a pánt nem éri meg. És hány ilyen példányt tud ön átszármaztatni az argentinai gyarmatokra? Tizenöt-huszezer!... A bécsi Lipótváros egy utcájában több laknak. Nem közvetlen eszközök embertömegek megmozdításához egyáltalán nem alkalmasok. Ha a zsidókat hozzá akarja kötni a földhöz, akkor egy mesét kell nekik mondania az aranyserzésről. Ha fantasztikusan mondja, akkor így fog az hangzani: aki szánt, vet és arat, a kévében aranyat talál. Ez majdnem igaz. De a zsidók tudják, hogy ez arany nagyon kis darabcska lesz és azért sokkal ésszerűbben mondhatja nekik: aki legjobban gazdálkodik, igen magas jutalomban részesül. Azokban nem hiszem, hogy a zsidókat mai lakóhelyeikről falura lehetne áttelepíteni. A paraszok a cséplőgéppel ütnék agyon őket. A német antiszemizmusa hazája Hessen, ahol a zsidók kisbirtokosok. Huszezer argentinai zsidóval nem bizonyított, ráég akkor sen ha a zsidók ott beváltak. De

ha vállalkozása sikertelen lesz, akkor egy irtóatos bizonyítékot szolgáltat a zsidók ellen.

— A kritikából elég volt. Mit kell cselekedni?

— A megmaradáshoz és a kivándorláshoz a zsidó fajt ott ahol él, meg kell javítani. Harcépesség kell tenni őket, munkakedvet kell beléjük plántálni és erkölcsöt. Azután vándoroljanak ki — ha szükség van rá. Ön pénzt szakkal hasznosabba fordítja, ha ezt a fajjavítást tűzi ki célul, nem úgy, ahogy ezt addig cselekedte. Ahelyett, hogy egyenként venné meg a zsidókat, az antiszemizmus főbb országában írjon ki óriási jutalmakat zsidók számára erkölcsi szépségek fejében. Bátorságért, önfeláldozásért, erkölcsi magatartásért, a művészet és tudomány terén való nagy teljesítményekért; az orvos számára járvány idején, egy gyógyszer feltalálásért, valami jóléti intézményért, szóval jutalom minden nagy cselekedetért! Kettős értéke van az ilyen prémiumnak. Megjavitja a közszellemet és sokat beszélget magáról, minthogy szokatlan. Így megtudja a világ, hogy vannak kiváló zsidók és elég nagy számban vannak ilyenek. A fontos azonban a zsidó közszellem javulása. Nem is a jutalmak fontosak, hanem a tülekedés e prémiumokért, mert csak ilyen módon lehet emelni az erkölcsi színvonalat.

HIREK

Egy este a bécsi Grand Hotelben

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától

Akik tengerentúlról jönnek csatartér nézni a felhős flandriai ég alá és Verdunban villásreggeliznek a Duamont erősség betemetett árkaival fölött, melyeket az utolsó pergőtűz óta érintetlen hagyott a kegyelet, — e vig turisták, a maharadszák és svéd gyárosok ma amerikaiakkal és ausztraliakkal ismerkednek a bécsi hotelek halljában. Az északfranciaországi temető látogatását most megtoldják és megnézik az osztrák temetőt. Ez sokkal üdítőbb vállalkozás is. Az agónia csak a házak terpesz homlokzata mögött, csak a bankok közigazdasági virulásának pazar tiltakozásaitól eltakarva hörgő Ausztriában. Am Bad-Gasteinban neveltséges dollár és font-összegekért szikrázhat az élet és Tiroi a dolomit-falak minden komor fenségét kínálja néhány francia frank ellenében. Mindenütt hajlongó és az idegenimádatban feloldadó emberek sorfala fonja be az idegenforgalom utjait. Így járnak az utasok egy vidor temetőben, melyben itt-ott szakad fel sirokkó módjára a titkos bomlások penetrans illata Ausztria idegenjei azonban nem finnyások. Sőt talán éppen ez a szimat hozta őket a halódó ország testére. A külföldi aranyvaluták idegenjei között ugyanis nagy számmal vannak a kétésgesztenciák, a nemzetközi rablótípusok és a paraziták, melyek minden haldokló test utolsó vércseppjeit szívják el. Konstantinápolyt kivéve nincsen talán még egy oly szélhámos központja a világnak, mint Bécs. A talajtalanná vált rétegek és gyökerüket vesztett, a válság forgószélében kóválygó lények, mint az európai érvény legbelsőbb gyűrűjét keresik fel Bécsen, felsőbb erők ellenállhatatlan magnetizmusával.

És így gyulnak ki az estéken a Ring nagy szállodáinak fényei. A sugárzó ablakok és a portálok ivlampái a sötétes nagy körutban elhanyagolt ékszereknek látszanak, a különböző fényű gyémántok és kővek nyugtalan ragyogásával. A nagy termekben hortenziás asztalok fehér tengerében és ivfényben furdóva szőz elégedett, kifülden táplált arc vacsoráznak. A hölgyek mély dekoltázsa a puderek lágy és rengő fehérjével hullámszik és messziről ajtóktól és nehézsúlyúktól tompítva egy távoli teremben a jazz-band szól.

Az egyik asztalnál két nő ül együtt. Az amerikai asszonyt beszél. Cigaretáznak és passzívan felfogják a tekinteteket jobbról és balról.

— Paddleton amerikai milliárdosné és lánya — adja a felvilágosítást készséggel a pincér. Mert az urak érdeklődnek. A balkáni kereskedők, a bizonytalan olaszok és Argentina utazó kávéültetvényesei meresznek szemüket: „Mrs. Paddleton és lánya... dollárhölgyek... lehetőségek... flirt...” Szemüket meresznek.

Most a diszkrét főúr az asztalhoz lép. A nagyszójas asszonyt kérik egy pillanatra — mondja. A pálmák mögött, a hall felé tényleg egy szerényebb öltözötű férfi vár. Igen határozott hangon magyarul valamit és közben megvillant valami igazolványfélélt.

Mrs. Paddleton kocsit sápadtan, igaz, visszafelé megy lányához. Még széttekint. Aztán valamit mond lányának. A szomszéd asztalok egyikéhez már szintén leült egy ur. Szerényebb öltözetben, mint bárki itt. De nem néz fel tündően az amerikai hölgyek felé. Ez a különbség. Mert ő is detektív.

A hölgyek fizetnek. A pincér könnyen meghajlik. Anya és lánya kimennek. Kint már várja őket a rendőrségi ember. A másik is kijön, a szálloda előtt egy autó lakja villan. Befejlődött a letartóztatás.

A rendőrigazgatóság éjjeli ügyletén jegyzőkönyv. Sirás, sűrű körözölvelek, fantasztikus számlák két róka-

prémekért, fenyegetőző hitelezők. A zörgő rendőrségi batár előáll és az országos törvényszék fogházába viszi a két dekoltált amerikai hölgyet.

— És Mister Paddleton?

Ő valahol Kaliforniában békén igazgatja tovább bányáit. A bécsi rendőrség megkeresésére 48 óra alatt itt a Gable Transfer. Igen korrekt és világos. Semmit sem fizetnek. „Feleségem tudhatta, hogy adósságait és könnyelmű életmódját nem helyeslem.” A bécsi házakban alusznak a leeresztett zsálok mögött. A Ring és a bejárás tovább bomlik és szikrázik az éjszakában. A Paddleton-ügy lekerül a napirendről.

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a osztrák hivatalos munkaszünet miatt szombaton a rendes időben jelenik meg.

— Az állami tisztviselők kolozsvári kongresszusa. Bukarestből jelentik: Az állami tisztviselők július 9-én Kolozsvárt tartandó országos kongresszusa alkalmából a kormány egy bizottságot nevezett ki, amely a szolgálati pragmatikát elkészíti.

— Kémkedési pör a haditörvényszéken. A kolozsvári haditörvényszék ötös tanácsa tegnap vonta felelősségre Suppini Ferenc husz éves magyar diákot kémkedés büntetéseért. Suppini a vádirat szerint tavaly januárban a békecsesabai kémosztály megbízásából átszökött a határon, hogy az aradi és gyulafehérvári helyőrségek csapatviszonyairól pontos jelentést tessen. Suppini még január végén visszatért Magyarországra és miután feladatát pontosan teljesítette ismét ájtott Romániába. Julius végén Kolozsvárra érkezett, itt Hoffer gyógyszerész segítségét kérte működéséhez. A sziguranca Suppini nyomában volt, az elcsúszt kém visszszökött megint Romániából, de csak azért, hogy néhány hét múlva Dvára utazzék. Itt végül fölismerlék, letartóztatták és ma a hatodik hadtest törvényszéke elé állították. Suppini a mai tárgyaláson beismeri, hogy kilencszer jött át a határon azzal a megbízatással, hogy pontos adatokat szerezzen az erdélyi katonai viszonyokról és esetleges mozgásokról. A másik vádlott, Hoffer gyógyszerész eladja, hogy Suppinit egy Debrecenben lakó, Ajtay nevű közös ismerősük utasította hozzá azzal a céllal, hogy Hoffer egyik százados barátja révén informálja Suppinit. Hoffer nem volt hajlandó a kém segítségére lenni, le is akarta leplezni, ezért értesítette Straboticiannu sziguranca detektívét. A tanú kihallgatások során Nagy Jenő tanár és Almási Samu földbirtokos lényegtelen vallomásokot tesznek, majd dr. Semán Traján mondja el a vádbeszédét. A bíróság egyórás tanácskozás után kihirdeti az ítéletet. A törvényszék Suppini Ferencet kémkedésben és az állam bizonysága ellen elkövetett cselekményekben megrótt ki bűnösnek és ezért öt évi kényszer-munkára ítélt. Hoffer gyógyszerészt fölmentették.

— Szélhámos, aki a bözödujfalusi zsidók nevében gyűjt Panaszos levelet kaptunk a bözödujfalusi hitközségtől, amelyben az előjáróság felpanaszolja, hogy egy ismeretlen, rosszakarú egyén kéregetni jár a bözödujfalusi gérim javára, holott a bözödujfalusiaknak eddig tudomásuk sem volt arról a gyanus gyűjtésről, amelyre a hitközség természetesen senkinek sem adott, de nem is adhatta meg a hitközség ezután is tudtára adja mindenkinek, hogy bárki jár a „Kóhal gérim” részére gyűjteni, az szélhámos és a nála levő okmányok hamisak.

— Rendkívüli közgyűlést tart a Poale Cedek. A kolozsvári Poale Cedek értesíti tagjait, hogy július másodikán, vasárnap reggel 9 órakor tartják meg templomának alapkövetési ünnepét. Délután 8 órakor pedig a szefard-ügyben rendkívüli közgyűlés lesz a Malom-utca 16. alatti saját házában.

— Csehszlovákiai előfizetőinket és üzletfeleinket értesítjük, hogy befizetéseiket a Böhmische Union-banknak, Prága utalják. A Banca Industria si Commercial, Cluj fol, számlája javára az Uj Keletért.

— Színjában temelik el Take Jonescut. Take Jonescu temetésének programjában lényeges változás történt. Camarasescu volt belügyminiszter, aki a Take Jonescut szállító vonatot kíséri, tegnap a következő táviratot küldte a konzervatív demokrata párt klubjába:

— Az elhunyt utolsó kívánsága az volt, hogy Színjában temessék el a kolostor udvarán a kis templom mellett. Táviratoztam Ducának, engedje meg a temetési program megváltoztatását és intézkedjék, hogy a temetés péntek reggel történjék, a temetési menet pedig az északi pályaudvarra menjen, ahonnan a koporót Színjába szállítják. Take Jonescu felesége Mironescu volt miniszter társaságában tegnap Bukarestbe érkezett.

Take Jonescu holtteste ma reggeli négy órakor megérkezett Kerpenyére. Az elhunyt kívánságára nem Bukarestben, hanem Színjában, az ottani kolostor kertjében fogják eltemetni.

A ravatalt szerdán állítják fel az Atheneumban, osztrákotón a közönség elvonul a katedrális előtt, pénteken reggel pedig az északi pályaudvarra szállítják s onnan Színjába. A kormány nevében Bratiannu miniszterelnök és Ferechide fogják bucsuztatni Take Jonescut.

Craiova, június 28. Take Jonescu holtteste ma délután ideérkezett. Az egész uton minden állomáson gyászistentiseteletet tartottak. Belgrádi jelentés szerint a Take Jonescu holttestét szállító vonatot egész Jugoszlávián keresztül a legmélyebb részvétel kísérték. Minden város polgármestere koszorút helyezett az elhunyt koporsójára. Liubliana állomáson Sándor király és Mária királyné személyesen jelentek meg és mélyen meghatva helyezték el a koporút az elhunyt államférfi koporsójára. A bukaresti újságírók szervezete tegnap rendkívüli ülést tartott, amelyen az elnök megható szavakkal parentálta el a volt miniszterelnököt, a román újságírásnak is kiváló elhatározását.

A közgyűlésen elhatározták, hogy koszorút helyeznek a ravatalra és a szindikátus tagjai valamennyien megjelennek a temetésen. Csatlakozott az újságírók szervezete ahhoz a mozgalomhoz is, amely s obrot állt fel Ploestben az elhunyt államférfiának.

— Beiratások a kolozsvári Tarbut gimnáziumokban. Az Uj Kelet tegnapi számában hosszabb közlemény jelent meg, amely a kolozsvári Tarbut középiskolák jövő tanévre vonatkozó tudnivalókat között a beiratások idejének az elsőosztálybeli tanulók részére tévesen július elsőjét és másodikát írta. Most helyrehozást, hogy az első osztályba kerülő növendékeket július másodikán és harmadikán, vasárnap és hétfőn lehet beírni, a többi osztályokba pedig negyedikén és ötödikén.

— Családi háborúságból — bűnügy. Nyáriuhás asszony, tul a veszedelmes korhatáron, állított be tegnap reggel a kolozsvári rendőrség panaszíródjába. Zavart szemléstéssel monddta el, hogy férje halála óta, akitől már egy tizenhat éves fia van, vadházasságban él Dietrich Albert szerelómunkással. De a második férfi egy idő óta elhidegült tőle, sőt komoly szándékkal udvarol Birizda József külső-kajántói gazda leányának, akinek az anyja testvére Veres Izabellának, a panaszosnak. A családi patália ott kezdődött, hogy Dietrich zaklatni kezdte az asszonyt, hogy vagyonát írja rá. Veres Izabella, a negyven éves asszonyok finom ösztönével megéreztte, hogy házastársa olyasmiben törli a fejét, ami ránsze veszedelmet jelent. A vagyon különben sem ruházhatta át Dietrichre, mert az elhalt törvényes férj örököséül a fiát tette meg, Veres Izabellának csak életfogytiglani haszonélvezetet biztosít a végrendelet. Esért természetesen megtárgalta Dietrich kívánságának a teljesítését. Veres Izabella elpanaszolta még, hogy testvére, Birizda Józsefné állandóan ellene tüszelte Dietrichet, rosszhíret költötte előtte, csak azért, hogy megerősítse Dietrich szándékát, hogy az ő leányát vegye el feleségül, emellett pedig kaptartsa meg az első férjétől maradt vagyonát is. És amikor Veres Izabella több ízben visszautasította a férfi kívánságát, Dietrich el akart menni a háztól. Később azonban megmondta magát. Az asszony testvérenek tanácsára

szerdán hajnalban befogatott Veres Izabella két kocsijába, kihajtott a baromvasártérre, hogy a két járművet lovas-tól együtt eladja. Az asszony, aki közben felébredt és észrevette, hogy a harmincezer lei értékű jószágát elűnt, a rendőrségre sietett, ahonnan Rosenfeld detektív ment ki a helyszínre s megakadályozta, hogy Dietrich a jogtalanul eltulajdonított kocsikat és lovat eladja. A nyomozás befejezése után a detektív, Veres Izabella és Dietrich kocsin igyekeztek a központi rendőrkapitányság felé. De még alig hagyták el a kajántói negyedtet, amikor megtámadták őket. Birizda Józsefné egy másik asszonyrokonával megleste a kocsit és amikor az a közelébe ért, pillanatnyi felindulásában hatalmas követ ragdolt fel a földről és teljes erejével Veres Izabella felé dobta. A tizkilós sulyú kö azonban csak alig érintette a megtámadottat. Rosenfeld detektív hirtelen leugrott a kocsiról, Birizdánét letartóztatta s átadta az ügyészségnek. A rendőrségen kihallgatták Dietrich Albertet, aki minden áron valón akar törvényen kívüli feleségétől és tízezer lei kártérítést ígért Veres Izabellának, ha házassága elé nem fog akadályt gördíteni.

— Ismét rabolnak a bolgár bandák. Bukarestből jelentik: A bolgár bandák újabb fellépése nagy felháborodást kelt. Ugy látszik, a bolgár kormány szigorú intézkedései csak a külföldiek szólnak, ellenben komolyabb intézkedést a rablók ellen nem léptetett életbe.

— Csendőrök garázdálkodtak a kolozsi fürdőben. A kolozsi fürdő bérleti feljelentést tette Metes prefektusnál. Előadásuk szerint vasárnap délután a kolozsi csendőrség teljesen alaptalanul letartóztatta őket. A bérleti egyike orvos és éppen betegivel volt elfoglalva, amikor a csendőrök megjelentek a fürdőben. Különféle írgyűzkeket követeltek és amikor a bérleti tiltakozott a — véleménye szerint jogtalan — beavatkozás ellen, vasárnap délután, amikor telve volt a fürdő vendégekkel, az összes vendégek szemeláttára négy csendőrt feltűzött sauronynyal a csendőrhadnagy parancsára végigkísérte a fürdőhelyen és Kolozs falun a csendőrlaktanyába. Ezután az orvos keresésére indultak, akik hajnalban az ágyból húztak ki és akit szintén minden jogos indok nélkül a csendőrségi laktanyában letartóztatták a helyszere. A bérleti, miután kiszabadultak, azonnal Kolozsvárra utaztak Metes prefektushoz, aki megígérte a legszigorúbb vizsgálat megindítását. Erdekés, hogy mind a két bérleti ökirályságbeli és kijelentették a prefektusnak, hogyha a legrövidebb időn belül teljes elégtételt nem kapnak, úgy a fürdő lozárják és mindketten Bukarestbe utaznak, hogy elégtételt szerezzenek maguknak a belügyminiszter utján.

— Bandaharcok a Dnyeszternél. Varsóból jelentik: A kormány titkoszó jegyzéket intézett a szövetsormányhoz az orosz bandák újabb botrájái miatt és elégtételt kér.

Central Buffet

Színház utca 1314

az elite közönség találkozó helye

Fürdőszalonra

fürdőt, ikó, lepedőt, törülközőt, fröccsanyag szükségletét előnyösen beszerzhet

Heller, Weisz és Molnár

divatruházában (Cluj, Wesselényi-u. 6.)

Gyermekirók és zokniból nagy választék békebeli minőségben.

1834

Osztrák konzulátust állítanak fel Kolozsváron

Nyilatkozik az új temesvári osztrák konzul

Az Új Kelet tudósítójától

Közölte nemrég az Új Kelet, hogy az osztrák kormány Temesváron konzulátust állított fel és a konzuli hivatal vezetésével dr. Bahavetz János temesvári ügyvédet bízta meg. Az új osztrák konzul a napokban Bukarestben járt, ahol megkapta kinevezéséhez a királyi jóváhagyást. A „Bánáti Lloyd” munkatársa beszélgetést folytatott dr. Bahavetz Jánossal, aki megbeszéléséről a következőket mondotta.

Konzuli kinevezésem

gazdasági jellegű

és ügykörem fel van ruházva mindazon teendőikkel, amelyek általában egy konzulátus hatáskörébe esnek, kivéve természetesen a politikai természetű ügyeket. A hozzáam forduló osztrák alaválók bármily természetű ipari, kereskedelmi, forgalmi, adminisztrációs és jogi kérdésben el fogok járni. Ipari és kereskedelmi vonatkozású működésem hatáskörébe tartozik elsősorban megfigyelni az e téren mutatkozó újításokat, ezekről Bécsbe jelentést tenni, elhelyezni és bevezetni az osztrák ipart, az életmozgás és kivitel kérdéseit tanulmányozni és annak feltételeit megbízókkal közölni. Adminisztrációs teendőim közé tartoznak az anyakönyvi, hagyatéki stb. természetű ügyek.

Részletes programot természetesen nem adhatok meg, mert most csak általánosságban lehet beszélni hatáskörömről. Minden egyes esetben kellő felvilágosítással és utmutatással fogok szolgálni a hozzáam fordulóknak. A törvényben lefektetett és a gyakorlatban kiegészülő működési hatásköröm minden osztrák állampolgárnak nyitott ajtót biztosít hivatalomban.

Legfontosabb része megbízatásomnak az

utlevelek kiállítására és látta-mozgására.

Jogomban van osztrák állampolgárok részére osztrák utlevelet kiállítani. Ehhez megkívánlják a kérelmező részéről illetéki bizonyítvány vagy a régi, lejárt utlevél, továbbá két fénykép. Jogosítva vagyok továbbá bármely országbeli utlevélre beutazási és átutazási vízumot adni Ausztriába. A főszó a vízum megadásánál az, hogy a vízum éppen annyira szól, mint az utlevél; egy új román utlevélre tehát egy évig érvényes osztrák vízumot adhatok és ez 480 leiba kerül, ami beutazásra, vagyis tartózkodásra és átutazásra vonatkozik. A vízum természetesen többszöri utazásra jogosít. Egyszeri meghatározott útra csak akkor adunk vízumot, ha az utlevél maga is csak egy határozott útra szól. A vízumdíj szempontjából itt az a fontos, hogy az utlevél mennyi időre bír érvényességgel, mert a vízum is mindig hasonló időre szól. Három hónapig érvényes utlevél vízumdíja 102 leiba kerül, hat hónapnál már 204 leiba, kilenc hónapnál pedig 306 leiba a vízum díja. Az egyszeri utazásra szóló utlevél vízumdíja 102 leiba. Egy évnél hosszabb időre érvényes vízumot nem lehet kiállítani, jóllehet a gráci egyezmény szerint két évtizedre érvényes utleveleket is kiállítanak már, de Románia az egyezmény ezen határozatát még nem valósította meg. Ha az egyezmény majd alkalmazást nyer, akkor kevesebb lesz a vízumdíj. A temesvári osztrák konzulátus hivatalos helyisége a Löffler-palota (C) házában van a második emeleten.

Meg kell jegyezni, hogy a temesvári osztrák konzulátus fel lesz jogosítva idegen országbeli utlevelekre is osztrák vízumot adni, de ezen vízumnak a díja természetesen országoként a valutára való tekintettel más és más lesz. A törvényben körülírt

szon hatáskört illetőleg, amely az iparra, kereskedelemre, földművelésre, vándorlásra, hajózásra, egészségügyre, vasúti kérdésekre és általában gazdasági ügyekre vonatkozik, már most is rendelkezésre állnak mindenkinek. Az utlevél és vízum kérdésében azonban csak egy-két hét múlva

kezdhetem meg működésamat, ami technikai okokra vezethető vissza.

Romániában a temesvári kivül új osztrák konzulátus létesül Clujra és Galacon. A temesvári konzulátus hatásköre Temes, Torontál, Arad, Krassó-Szörény és Hunyad vármegyékre terjed.

A Márvány-tengeren

Az Új Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától

Tenedos-sziget előtt, június 15.

Hajtsa be domborúan a két tenyerét, ujjhegyeit tegye egymásra és megkapja a Márvány-tenger alakját, — mondotta nekem Angheloff mérnök tegnap délután három órakor, amikor a „Sardegna” a Boszporuszól és a Dardanelláktól egyforma távolságra ért velünk. Ez az egyik figyelemzavarom. A másik érdekes és az előbbivel összefüggő jelenségre magától is rá fog ön jönni, ha felkel fekvőszékéről és idejön a korláthoz.

Felkeltem és odamentem. — Hajljon át jól a párkányon és figyelje a hajó mellett a vizet... Tag szemmel merültem bele.

... Milyennek látja? — Egyelőre csak a színeket fogtam fel... feketét... zöldet... és szürkés-fehéret... de —

Nos? — ... azt hiszem, ezzel már el is találtam az Ön gondolatát.

... Egy régi márványosdó jutott az eszembe, ami az egyik régi lakásunkban állt... alól komóddal, felül pedig egy olyan színű márvánnyal, mint amilyen színű most a hajónk mellett a víz... —

On továbbment nálam, — egy mosdóval. Én csupán márványra gondoltam.

Ez valószínűleg azért van, mert ön az előbb mosdóalakra formálta tenyerét... Egyébként ki tudja pontosan kiszámítani, milyen gondolatok mikor társulnak!

Eljöttünk a korlát mellől és vízszintünk fekvőszékünkre.

De nehogy azt higgye, — folytatta még a bolgár mérnök — hogy ezt a tengert a márványosdóhoz való hasonlatossága miatt nevezték el Márvány-tengernek.

Ezt egy percig sem tételeztem fel. Különbösen is azt tartom, hogy úgy a természetben, mint a tárgyakról és az emberekről is az elnevezés szuggereálja jórésben az érzést és a gondolatokat.

A láthatárból hegyek liláztak fel.

Az egy sziget és a belseje tele van márvánnyal. Általában az összes hegyek, amelyek itt a partokon fekszenek, márványt tartalmaznak. És a tengert ezért hívják Márvány-tengernek.

A nap kezdett leszállani.

Itt még nem olyan szép a napnyugtás, — mondotta Angheloff — mert a part, ha halványan is, mindenütt látszik és az elsüllyedésnél felfogja a korongot. Akkor gyönyörű, amikor nyílt tengeren, a vízbe bukik be.

Hat órakor elértük Gallipoli-félszigetet az európai oldalon. Nyelv-alakú buvány, magaslatokkal. Angheloff, aki már utazott erre, ismét megszólalt:

Ahol ezek a magaslatok tül-felől leereszkednek, ott Bulair van, Gallipoli fővárosa. Jobbra pedig, a parton, Sztabul irányában, San-Stefano fekszik.

Berlini béke... — jutott eszembe. — 1878...

Előtte másik község van: Rodostó.

Új asszociáció:

Rákóczy Ferenc...

Ott már görögök vannak.

Gallipolinál van a Dardanellák bejárata, a szoroson kívül itt ér egy másodlagos legközelebb az ázsiai és az európai part.

Amíg a félsziget előtt elhaladunk, átmegyünk a hajó másik oldalára.

Veszi észre, hogy Kisázsia milyen kopár?... — Kérdezem Angheloffot.

Csak a tenger felé ilyen. Belül, amerre a hegyek leereszkednek, mindenütt erdő van.

Ha geográfiai érzésem nem csal, most Középanatóliával vagyunk egyvonalon...

Aktuálisabban is meghatározhatjuk: a görög-török fronttal vagyunk szemben.

Akkor Brusza is itt kell hogy legyen...

Ott van a hegyek mögött... Vitorlások tüntek fel.

Ezek tuzlai halászok. Tuzla a tengerparton fekszik és már görög csapatok vannak benne. Ez a legutolsó város, amelyet a tenger felé elértek.

A fedélzeten át a hajó orrához sétálunk. A Márvány-sziget és Gallipoli ekkorra eltávolodtak egymástól, a vízen, rövid időre, ismét kiszélesedett a horizont, hogy szután nyolc órakor a két part újra összérkező jön és megformálja a legtörténelmibb látványosságot, a Dardanellákat.

A hajó orránál egy örmény fiú is állt, (a Sardegnával versenyző del-fineket néztem vele kora délután) az azzal a rossz hírrel ijézett bennünket, hogy az angolok nem fogják beengedni a hajónkat éjszaka a Dardanellákba, mert ott sok uszó akna van még, néhány héttel ezelőtt is felrobbant egy amerikai teherszállító, de meg azután a szorosban nem mindenütt elég mély a víz és csak a közöpen mehet el egymás mellett két-három hajó, tehát a bejáratnál fogunk vesztegelni reggelig. Ezt a hírt megerősítette az a körülmény, hogy három mozdulatlanul látszó gőzöst vetünk előtünk észre. Amikor azonban közelebb értünk hozzájuk, kitért, hogy azok is utban vannak — Konstantinápoly felé és éppen olyan gyorsan haladnak, mint mi.

Kilenc óra.

Benn vagyunk a Dardanellákban. Az angolok nem tartóztattak fel és mi a szabad nemzetközi közlekedés jöleső ág érzésével siklunk előre a hegyek között. A nap már lebuokott néhány vékony, homályos sugarával, amit most huz be ruaga utá, igyekszünk tájékozódni. Cikk-cakkban vonul oldalunknál a föld. Kis öblöket, melléksorosokat formál, a tengernek alig hagy négy kilométernyi helyeit Kereszük sz erődítések a partokon.

Nincsenek — mondja a bolgár mérnök, aki örmény volt a háborúban és tisztában van a katonai dolgokkal. Az antant valamennyit lerombolta.

No, ezt alig hiszem — jegyzem meg önkéntelenül. Hiszem a

Dardanellák éppen olyan fontossággal bír, mint a Boszporusz és azt hogy őrzik!

Az más, — feleli Angheloff — az Oroszország felé esik.

Rendben van! — szólok örömmel — akkor át fogom adni magam romantikus hangulataimnak.

És már a korláthoz toltam széke-met és befeküdtem.

Nézzé, azzal a távolban pislogó kicsiny fényt fogok szórakozni...

A hegyek közül, az európai oldalon, apró pont világolt ki, elaludt, újra kivilágolt.

Az egy világítótoronynak a lámpása.

Lakik abban ember?

Egy ember...

Hogy bírja ki?

Francia novellát olvastam egyszer egy ilyen világítótoronyról az óráról... Ez az 6: kilenc év múlva megőrült.

Ettől a mondatától kezdve, ha fel is világolt a parton a fény, gondolatomban elsötétedett.

Fáraszt ez a tengeri levegő, — mondtam Angheloffnak. — Már álmos vagyok.

Éjfélt van és sűrű pára száll fel a víztől... Ezért.

Lefekszem.

A bolgár mérnök még kiinn maradt, én megindultam a párkány mentén a kajütömhöz. Három apáca mellett mentem el, a korlátnál álltak és rozsdáltak olvasójukat. A hold hirtelen végtől a fedélközön. Fehér tengerészcsizma lapult egy ajtónál, hal-kopogtatott, mire valami csodásan csipkés lett kar belopta magához. Megbololtam egy szőnyegbe. Illet-lenség. Két óraig mohamedin éppen akkor esőköltta meg a bolyhokat. Békel Békel!

Felmásztam ágyamba kis létrán, haránt fekszem, alattam ismeretlen ur, kettőnk alatt a kazán, a kazán alatt már csak egy vékony páncél, azután nyolc száz méter víz és az elsüllyedt Henri Quatre, amelyet a németek a háborúban megtorpadóztak, halott mátrózik és tengerfenék.

Ben Ami

SPORT

Választás előtt

Előkészületek a kolozsvári szövetség tisztújító közgyűlésére

Az Új Kelet tudósítójától

A FSSR kolozsvári kerületi bizottsága július másodikán délelőtt fél kilenc órakor a vármegyeház kisterében tartja meg évi tisztújító közgyűlését. A kolozsvári kerülethez tartozó sportegyesületek e napon új, egyéges testületbe tömörítik azokat a sportvezetőket, akiknek feladata Kolozsvár és kerülete sportéletének irányítása lesz. A közéletnek kevés olyan megnyilatkozása, olyan kulturális intézménye van, amely jobban szorolna irányításra és vezetésre, mint ma a testedzés. Ennek a nagy családnak, amelynek tagjait a testedzés eszméje, a sport ideálja kapcsolja egybe, gondos apára van szüksége. Az apa parancsoló, de egyben jóakaratu nevelő felszólaló a szövetség koll, hogy betöltsön és a sport demokratikus életmegtartásánál az apát nem a természeti ösztönök ellenállhatatlan és diktatorikus kényszere erőszakolja a sportosáladra, hanem a szabadválasztás elve érvényesül. Józan ésszel senki sem fog magának tehetetlen és szegény apát választani, hanem olyant, aki erős és gazdag.

A kolozsvári szövetség vasárnapi közgyűlésén ez az elv kell hogy érvényesüljön. Ne személyi ambíciók vezéreljék az egyesületek képviselőit a szövetség vezetőségének megválasztásánál, hanem kizárólag a magasabb, komoly sport szempontok.

A kolozsvári szövetség új vezetőségére nagy és nehéz feladatok várnak, a kolozsvári sport továbbfejlesztése és a jelenlegi savoros helyzet közmeg-elégedéstköltő megoldása csak akkor lesz lehetséges, ha igazi, kellő elméleti

Exportörök figyelmébe!

Beraktározásokat legelőnyösebben eszközölnek

4045-1

Közraktárnak

Beregszász, Beregsom és Bátor

Vágánymenti transitó raktárak, reexpeditió

Központi iroda: Köziaktár Beregszász (Csehszlovákia).

és gyakorlati szaktudással rendelkezők kezére bízzák a vezetést és irányítást. Ha a kezét erőtlenné formálják és csak a kéz külső alakját adják meg neki, de erőt nem koncentrálnak bele, úgy a szövetség működése az eddigi mederben fog tovább működni.

A szövetség összetételének hasonlítása kell a szakértelemmel összeállított jó futballcsapathoz. Mindenkit a megfelelő posztra kell állítani. Tekintetbe kell venni a választásoknál a jelöltek képességeit, munkabírását és hanguliyozzuk, hogy az egyesületi képviselők a választások alkalmával a klubszervezőtől vagy baráti érzelmektől ne engedjék magukat befolyásolni. Hozzáért és önzetlen szakembereket kell a kolozsvári szövetség élére állítani, akik megválasztásukat és tisztaságukat nemcsak dísznek, — nobilis officiumnak — tekintik, de átérzik, hogy munkát parancsoltak nekik, amelynek lelkiismeretes teljesítését a közérdek követeli meg.

A kolozsvári sportegyesületek szerdán délután a Park kávéház külön termében értekezletre gyűltek össze, amelyen a Comitetul Regional, a labdarugó és atlétikai szakosztály, a játékfejelemet ellenőrző bizottság, a felelős tanács és az újonnan kinevezendő gazdasági bizottságba megválasztandó sportemberek személyére nézve kívánták megállapodni. Az egyesületek képviselői hosszas és beható eszmecsere után folytatták ugyan, nevek jöttek kombinációba, azonban már ennek az első értekezletnek hengulatából érezhető volt, hogy a jelölések nem keltették közmelegnyugvást. A tanácskozás méréselőtt tagjai nem kívánták elmergesíteni a hangulatot és a jelöltek személye ellen kifogásaikat felsorolni, hanem abban állapodtak meg, hogy a szerda délutáni értekezleten összeállított jelöléstílistát nem hozzák nyilvánosságra, hanem ma, csütörtökön este a Park-kávéházban újabb megbeszélésre gyűlnek össze és ezen alapul meg végérvényesen a választási blokk.

Alkalmunk volt a szerdai értekezletén összeállított listába betekintést nyerni, miután azonban a személyes motívum kérdések tárgyalását épen az egyetemes sport érdekében mellőzni kívánjuk, erre a névsorra csak az a kritikai megjegyzésünk van, hogy a névsor sportszemponthól rossz.

Labdarugás

A mai mérkőzések programja. A városi sporttelepen ma, csütörtökön délután két érdekes mérkőzés kerül eldöntésre. A kolozsvári Elit Sport Egylet csakalmommal tartja meg első bemutatkozó mérkőzését a Victoria kombinált csapatával. Az Elit futballcsapatát a kolozsvári pályán még nem volt alkalmunk látni, tekintettel azonban Bánffyújnyadon és Désen elért legutóbbi eredményeire, az együttes közepes játékerőt képvisel és az ősi bajnokságban a másodosztályban sikerrel vehet részt. Megelőzőleg az újságírók csapata a kolozsvári színészek reorganizált csapatával tart revánsmérkőzést. A kolozsvári színészek a legutóbbi mérkőzésen 2:0 arányban vereséget szenvedtek az újságíróktól, a ma délutáni találkozóra azonban teljesen újjászervezték csapatukat és a következő felállításban játszanak: Pattanyus, Lengyel, Bartha, Füllöp, Béroz, Urbán, Bálint, Forgács, Berký Jáska, Lukács, Dálnoki. Az újságírók csapatában a következők játszanak: Popa Ádám, Molitoris, Muth, Ormos László, Székely Béla, Csikéli, Győri Imre, Hoffmann, Gredinár Aurél, Erdélyi Kálmán, Olajos Domokos. A mérkőzés bírja Nagy Lajos lesz.

Városközi válogatott mérkőzések. Julius hónapban fontos és nagyjelentőségű sportesemények fognak lezajlani az erdélyi és bánáti sportkerületekben. Kolozsvár és Nagyvárad válogatott csapatainak július 2-án tartandó városközi mérkőzésén kívül Arad és Temesvár reprezentatív csapatai találkozhatnak a napon Temesvárt. A mérkőzést hosszas és zavaros tárgyalások előzték meg, dr. Avramescu Vasul aradi szövetségi elnök intervenciójára azonban végre

sikerült a július második termében megegyezni. Temesvár válogatott csapatának végleges összeállítását még nem hajtotta végre a szövetségi kapitány, valószínű azonban, hogy Temesvár futballcsapatját a következő játékosok fogják reprezentálni: Ritter, Kondor, Kozovitz, Rajnák, Tóth, Zimmermann, Lukinich, Frech I., Schiller, Chambré és Frech II. Kombinációba jöhetnek még Bauer, Halmos, Fenyvesi, Steiner Brunó, Szilágyi és Schneider. Julius 9-én Nagyvárad válogatott csapatával játszik a temesvári válogatott a Kinizsi-pályán.

Julius 30-án pedig a temesvári reprezentatívok Petrosényben a Zsilvölgy válogatott csapatával mérik erejüket. Temesvár futballcsapatjának fejlettségét és erősségét bizonyítja, hogy egy hónapban három válogatott mérkőzés lejátszására éreznek magukban képességet a temesvári futballisták.

Brassó — Marosvásárhely válogatott

KÖZGAZDASÁG

A pénzügyminiszter többletnek mondja a hiányt

As Uj Kelet tudósítójától

Nagy feltűnést keltett a pénzügyminiszternek a napokban kiadott jelentése, amely arról számolt be, hogy a költségvetési év első két hónapjában áprilisban és májusban, az állami bevételek 689 millió leiel haladtak túl a kiadásokat. A kormány lapjai nagy meglepődéssel állapították meg a pénzügyminiszter e fényes teljesítményét és szíves kommentárokkal bővítették a hivatalos közleményt. A közlemény szerint ugyanis az állami bevételek április hónapban összesen 500 millió leiel tettek ki és ugyancsak áprilisban 162 millió volt az állami kiadások összege. Ez tehát áprilisban összesen 338 millió leiel megtakarítást jelent. Ugyanígy számítás alapján májusban a bevételi többlet 351 millió leiel, másszóval áprilisban és májusban az állam 689 millió leiel vett be többet, mint amennyi kiadása volt. A közel 700 millió többlet, melyet a pénzügyminiszter rövid két hónap alatt elért, messzemenő következtetésekre adott okot a közelálló lapoknak. Kiszámították, hogyha két hónap alatt a pénzügyminiszter hétszázmilliót takarít meg, egy a pénzügyi év végéig hatszor annyit, azaz négytízmillió leiel megtakarítást fog a költségvetés kimutatni.

Más lapok és elsősorban az ellenzékiek tovább mentek a következő megfontolás alapján: Ha a költségvetés ilyen horribilis bevételi többletet tud felmutatni, minek fizessen a lakosság olyan nagy adókat, mint amilyeneket ma szednek. Nem lehet ésszerű, hogy tízmilliórdos költségvetésnél az állam négytízmilliórd bevételi többletet érjen el. Tehát: szállítsák le azonnal az adókat.

Nem lehet kétséges, hogy egy a kormány, mint az ellenzéki lapok számításai hibásak. A megtakarításokról elterjedt legendás hír nem lehet egyéb, mint tendenciózus beállítás a kormány pénzügyi politikájának alátámasztására. A helyzet valójában a következő:

A két hónap alatt elért többlet teljesen fiktív, ha meggondoljuk, hogy ez csak úgy jöhet létre, ha számításon kívül hagyjuk az év hátralévő tíz hónapját. Az első két hónapban ugyanis az állam nagy bevétel-eket könyvelt el, de nem eszközölt fizetéseket. A költségvetés összesen tízmilliórd bevételt irányozt elő, amely tízenkét hónapra felosztva nyolcszázötvenmillió bevételt jelent. Az állam tehát havonként legalább nyolcszázötvenmilliót kell bevennie, hogy az év végéig az előirányzott tízmilliórd kiadást fedezhesse. Jelen esetben mi

mérkőzés. A két város válogatott csapata ma, csütörtökön délután Brassóban tartja meg revánsmérkőzését.

Kinizsi — TAC. Az MTK és FTC találkozására emlékeztető hatalmas érdeklődés nyilvánul meg sportkörökben a két legjobb temesvári futballcsapat ma, csütörtök délutáni találkozására. A TAC csatársora vesztett gólképességéből, a Kinizsi támadócsapata azonban szintén ebben a hibában szenved és így előreláthatólag a rendkívül heves mérkőzésen, amelyet Winkle István kolozsvári szövetségi bíró vezet, nem lesz gólzápor. Feltevéseinket igazolja az a körülmény is, hogy mindkét csapat közvetlen védelmét, különösen a fedezet-sorozat elsőrendű játékosok alkotják. A két csapat a múlt év májusa óta összesen öt alkalommal játszott egymás ellen, három mérkőzést a Kinizsi, egyet a TAC nyert meg, egy pedig 0:0 arányban eldöntetlenül végződött.

történik. Az állami áprilisban és májusban összesen ezerkétszázmilliót vételezett be. A költségvetés előirányzata szerint azonban kétszer nyolcszázötvenmilliót, azaz ezerhatszázmillió leielkellett volna bevételezni.

Nem többlet és nem kevesebbet jelent ez, minthogy a költségvetés áprilisban és májusban ötszázmillió leiel deficitet mutat ugyanakkor, amikor a pénzügyminiszter jelentése hétszázmillió többletről beszél. Természetes, hogy ez a deficit is csak látszólagos, mert hiszen az állami bevételek szempontjából április és május a gyöngye hónapok közé tartozik. Amennyivel kevesebb az állami bevételek tavasszal, ugyanannyival magasabbak ősszel és a pénzügyi év végéig rendszerint teljesen fedezik a kiadásokat.

Szakkörökben nem nagy elismeréssel emlíkezik meg a pénzügyminiszterium könnyelmű hivatalos jelentéséről és megállapítják, hogy amennyiben a pénzügyminiszter a jövőben az ilyen hivatalos jelentések alkalmával nem jár a szükséges tárgyilagossággal és szakszerűséggel, megrendíti a szakkörök bizalmát a szakminiszterek jelentései iránt.

Belföld

(x) A pénzügyminiszter véglegesen megállapodott az angol delegációval. Bukarestből táviratozzák: Brătianu Vintila pénzügyminiszter és a kincstári bonok konzolidációjának végrehajtása ügyében kiküldött angol delegáció között a tárgyalások befejeződtek. Az angol delegátusok Erdélybe utaznak tanulmányútra, hogy az ország hitelképességére vonatkozó adatokat szerezzenek be.

(x) Eletbelép a román-bolgár vasuti egyezmény. Bukarestből jelentik: A román-bolgár vasuti egyezményt ma aláírták. Az áruforgalomra nézve a berni és strozai egyezmények újból életbe lépnek, a személyforgalmat pedig az 1921. évi berni szerződés szabalyozza.

(x) A timárok és börgyárosok ankétje a kereskedelemügyi miniszteriumban. Jelenítette az Uj Kelet, hogy a kormány a belföldi bór- és cipőárak leszorítására erőlyes akcióit indított és elhatározta, hogy amennyiben az árak rövid időn belül kedvezőbbben nem alakulnak, szabadddá teszi a nyersbőr kivitelét. Az árak méltányos leszállítása érdekében a miniszterium ankétot hívott egybe, amelyet tegnap tartottak meg. Megállapították mindenkélt, hogy bár a bór kivétel teljesen tilos, a borsó bór- és cipőárak változatlanul magasak. A kormány képviselője kijelentette, hogy bizottságot küld ki a börgyárak számadásainak ellenőrzésére és amennyiben meggyőző-

dik róla, hogy a gyárak az árakat a kiviteli tilalom ellenére sem tudják leszállítani, szabadddá teszi a bór exportját. A börgyárosok kifejezték, hogy a cipőárak azért nem esnek, mert a cipők külföldi boxokból és szövorből készülnek és ez a nyersanyag igen drága. A belföldi nyersbőrökből katonai bakancsok készülnek és ezek valóban olcsóbbak is.

(x) A biharmegyei malmosok gyűlése. Nagyváradról jelentik: Ma tartják meg Nagyváradon a biharmegyei malmosok kongresszusát, amelyen határozni fognak az őrlési díjakra vonatkozólag.

(x) Hogyan szállítják a román búzát Svájcba. Bukarestből táviratozzák: Az iparügyi miniszteriumban tegnap tartotta meg első érdemleges ülését a Svájcba szoló román gabonaszállítványok lebonyolítására kiküldött speciális bizottság. Az ülésen a szállítványok technikájáról határoztak. Elhatározták, hogy a gabonaszállítványokat tengeren kizárólag a Serviciul Maritim Roman hajóin bonyolítathatják le és csak akkor lehet idegen hajókat is igénybevenni, ha a SMR nem tud megfelelő számú hajót rendelkezésre bocsátani. Az utirány Galac — Rotterdam — Amsterdam. A búzaliszt szállítására vonatkozólag nem határoztak. A svájci kormány megbízottai különben Galacban és Brailában tartózkodnak, ahol a szállítástokat ellenőrzik.

(x) Olcsóbb lesz a papír. Bukaresti jelentés szerint tegnap volt a papírgyárosok utolsó ülése, amelyen a papírárak leszállításáról tanácskoztak. A mai papírárak ugyanis csak július elsejéig érvényesek és a nyersanyagok áralakulása következtében jelentős áresésre van kilátás. Az értekezlet csak általánosságban döntött a papírárakra vonatkozólag, az árak részletes megállapítása a kereskedelemügyi miniszterium feladata.

(x) Fakereskedők az exportrendelet ellen. Bukarestből írják: Tegnap délután az iparügyi miniszteriumban az import-export bizottság teljes ülést tartott. Többek között tárgyalás alá került a fakereskedők és exportőrök memorandum, mely a kormánytervezet tűzifa kiviteli rendelete ellen foglal állást. A fakereskedők memorandumja kifejti, hogy a vagononként ezernyolcszáz leibe megállapított ár, valamint az exportra vonatkozó kontingentálási intézkedések elfogadhatatlanok és a tűzifa kivitelét teljesen lehetetlenné teszik. Feltárja a memorandum azokat a lehetőségeket is, amelyek a romániai faexportőrök elérhetnék a mai külföldi árak mellett megfelelő exportrendelet esetén. Az import-export bizottság a memorandumban foglaltakra még nem határozott.

Külföld

(x) A jóvátételi bizottság megkezdte munkáját Budapestben. Budapestről jelentik: A jóvátételi bizottság, amely a napokban érkezett ide, megkezdte működését. Sorra járja a gyárakat és raktárakat és megkezdte a központtól kapott utasításokhoz hiven az adatok összeállítását.

(x) A német festék Amerikában. Washingtonból jelentik: A szenátusi bizottságot megbízták a Németországból származó festékek kérdésének megvizsgálásával. A bizottság javaslatot nyújtott be, amely Hardingot felhatalmazta arra, hogy minden eszközt ragadjon meg a verszállási békeszerződés ama pontjainak végrehajtására, amelyek az Egyesült Államoknak biztosítandó festékek és kémiai termékek kérdésére vonatkoznak.

(x) A német aranyárak hivatalos árfolyama. Berlinből táviratozzák: A kormány rendeletet adott ki, amelyben július huszonegyedikétől újból megállapítja az aranyárak hivatalos árfolyamát. Eszerint július huszonegyedikétől kezdve a vántételek fizetésénél az aranyárakat hatvanegy papírosárkával számítják.

Ha gyorsan kiszolgált, pontososan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a

Frenkel-fatelephez

(volt Jancovitz és Tsa) Strada Aprilianului (Bucureşti) 11. Telefon 2-90, 4-01, 2-64.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: Osztrigás Mici. (Francia bohózat repris. Rondes helyárrakkal.)
 Péntek: Monna Vanna. (P. Márkus Emilia vendéggjátékával. A földszinten emelt helyárrakkal az erkélyen premier-helyárrakkal.)
 Szombat: Kaméliás hölgy. (P. Márkus Emilia vendéggjátékával. A földszinten emelt helyárrakkal. Az erkélyen premier helyárrakkal.)
 Vasárnap d. u.: Hoffmann meséi. (Népszertű opera-előadás olcsó helyárrakkal.)
 Vasárnap este: Névtelen asszony. (P. Márkus Emilia vendéggjátékával. A földszinten emelt helyárrakkal, az erkélyen premier helyárrakkal.)
 Hétfő: Negyvenéves asszony. (P. Márkus Emilia vendéggjátékával. A földszinten emelt helyárrakkal. Az erkélyen premier helyárrakkal.)

▲ **műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.**

P. Márkus Emilia vendéggjátéka. Ma este érkezik Kolozsvárra Márkus Emilia s pénteken este kezd meg négy estére terjedő vendéggjátékát. Walternek Monna Vanna-jában. Szombaton a Kaméliás hölgy címszerepében folytatja fellépését Márkus Emilia. Vasárnap Bisson izgalmas drámája: a Névtelen asszony hétfőn pedig a Negyvenéves asszony c. új-donság kerül színpadra.

Hoffmann meséi. Igen érdekes előadás lesz délután a magyarszínházban. A Hoffmann meséi fog olcsó helyárrakkal színterkerülni a főszerepekben Léva Ilonával, Kolbay Ildikóval, Susnek Annával, Róza Ilivel, Ruviszky Rafaellel, Bretán Miklóssal, Kovács Katóval, Bálinttal, Leóvayval, Virággal.

Osztrigás Mici. Ma este a legmulatságosabb a legötletesebb francia bohózatok egyike, az Osztrigás Mici fog 10 évi pihentetés után teljesen új betanulással s új szereposztással színterkerülni.

MOZGÓK MŰSORA:

Urania mozgóban: Csütörtökön, pénteken, amerikai filmek. A megvásárolt asszony. Cimszerepben a szép Alice Brady. Szombat, vasárnap fahorgató Ufa-vígjáték. Nászutón. Főszerepben a pajkos Bella Moga. Végelentül kedves, romantikus, vig. história, egy nászutas pár kalandjai.

Felelős szerkesztő **DR. MARTON ERNŐ**
 Kiadó: **FRATERNITAS** nyomdavált.

Budapesti

VII., Rákóczy-ut 6. és 1276

Wieni

I., Rotenturmstrasse 27. számú házaik utján ugy a darabáru, mint vagonrakomány forgalmat Románia, Magyarország és Austria között

5-10-15 napi

határidőn belül — kötbér kikötése mellett — sikerül lebonyolítanunk.

Ugyszintén határidő mellett vállaljuk a német cseh és olasz szállítmányokat.

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vállalat,
 Cluj, Piata Unirii 26.

Fiókok: Oradea-Mare Rimnicu-uz-Cluj, Orsova, Dunapart.

Saját expositurák: Bruck, Hegyeshalom, Moson, Szolnok, Biharkezes, Békéscsaba, Kőtegyán, Biharpuszok.

Temesvári Műmalom Rt.
 Moara Mare Timisoreana S. p. A.
 Timisoara—Temesvár

Napi
 örlőképesség
32 vagon

Nagyrománia legnagyobb és legmodernebbül berendezett malma!

1386

Valutaplaac Junius 28-án

TŐZSDÉK	Lei	osok kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	oszir. kor.	nagy. kor.	font sterl.	dinár	leva	longy márk.	dollár	holi forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		310	4950	1871	80	760	125	18	705	204			16450		97	
Bécs valuta deviza		88250	55					1890					13300			
Prága valuta deviza																
Berlin valuta deviza																
Zürich valuta deviza		101250	15275	4435		2507	275	5350	2390	160			52775			
Paris valuta deviza	780															
Budapest valuta deviza	625	1279	291		19		550			1279			590			

NYUGÁGYAK

Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

kívánatra egyes drbként is bár-hova **gyári áron** szállíttatnak kartámlával, lábérsszel prima vászonnal 250.—, vászon nélkül 150.— lei ellenében 0000.

Kereskedők és viszontelárúsítók figyelmébe!

2 vagon olasz céma érkezett, garantált 400 yardos la. márkák. Szállítunk legolcsóbb napi árban postal szétküldéssel.

Gutfried és Herskovits
 Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

GRÜNWARD-ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYAR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
 ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükörüveg megérkezett!
 Ujrafoncsorozás
 Finntükrök raktára

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése
 Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

MODERN ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYAR

PÉCHY és TÁRSA

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legjobb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben

Ujrafoncsorozás!
 Kérjen árajánlatot!

Tenis nadrág

lei 260, lüster sacco

Neumann M.

férfi-, fiu- és leánykaruha áruhaza
 Cluj, Piata Unirii Főter 14.

Hitter és Breuer

szesz, bor, sör és pálinka nagykereskedők

Oradea-Mare—Nagyvárad
 Gilányi-u. 8. sz.

Saját földünkben termelt gyümölcs-pálinkák és borpárlat 1851

ÁTUTALÁSOK!

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombard-kölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak.
 Telefon 1—69 és 7—25.

Értesítés!
 A téli hónapokra készített „HERCULES“-sör elfogyván, most ismét a nyári hónapokra a kitűnő minőségben gyártott, közkedveltségnek örvendő, **híres barna „A P A T“-sör különlegességét**

(A la München) hoztuk forgalomba. Felhívjuk a sörvő közönség figyelmét ezen elismert, kiváló sörgyártmányunkra, valamint az országiszerte előnyösen ismert világos **Monostori-sörre**

is, melyek minden szakmába vágó üzletben kaphatók

CZELL SÖRGYÁR
 CLUJ (Kolozsvár), Monostor

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszori kiadás díja szavanként 1 le. Vasárnapon betűvel szedett szavak 2 le. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 le. Jelliges hirdetésekre semminemű felvillósítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésnek a kiadóhivatalban vehetők át, s azokat a kiadó címre továbbítjuk. Erre a címre a hirdetés díjon kívül 2 le 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Hirdetést és nyomdászakmában jártas akvitörök felvételnek. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Jó karban levő üzletberendezés olcsón eladó. Feiner Testvérek, Unió-u. 11. 4098-1

Kolozsvárhoz közel, nagy községben régi üzlet az összes engedélyekkel, szép lakással és kerttel több évre kiadó. Érkezni Arpad-ut 30. az üzletben. 4106-1

Angolból franciából, németből csoportoktatás havi 70 leért. Privátórák. Calea Victoriei 16, 4104-1

Tiszta sárga méz-viaszt veszünk. Herczeg Géza vegyészeti gyár Arany János-utca 3. 4058-1

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szilgyártóblank
Állandóan nagy készlet készletben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Jelenlegi talp és bocskor ára 65—70 le. Vagontételeinél 5 százalék kedvezmény.

SÁMSON-BÖRGYÁR

Oyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár — 86. lakás 8—37. szám.

Európára

szóló utlevéllel rendelkező kereskedelmileg képzett javakorabeli uriember nagyobb vállalatnál állandó jobb javadalmasági állást keres. Perfect román, magyar és német szóban és írásban: Ajánlatok „Mercur” jelígre a kiadóba kéretnek. 4107-1

A cipőimport teljesen megszűnt mert a

Renner Testvérek és Társai
Börgyár Rt., Cluj—Kolozsvár gyárt mindenféle férfi, női és gyermekcipőt színes és lakbőrökből is a legolcsóbb kivitelben!! 1301

Mérlegképes főkönyvelőt

keresünk minél előbbi belépésre. Magyar-német nyelv perfect tudását, román nyelv ismeretét kívánjuk. Előnyben részesül, aki alaposabb árukereskedelmi gyakorlattal rendelkezik. Fényképpel ellátott ajánlatokat bizonyítványokkal, igény megjelöléssel és referenciák feladásával kérünk. „Concordia” Közgazdasági Bank és Kereskedelmi Rt. Alba-Julia. 4 03-1

Gyagy és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, m ű t r á g y á t, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb.

Vesz: csontot, száraz és vizes húsot, nyers és olvasztott fagyut.

Ama szerencsétlenségnek dacára, amely gyárunkat érte, tisztelettel értesítjük nagyérdemű vevőközünket, hogy gyárunk rövid időn belül újra megkezdte üzemet és az összes előjegyzések és rendelések a legpontosabban lesznek elintézve. 4098-1

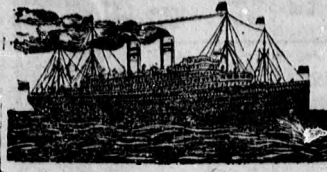
„Unirea”

cukorka, biscuit és dobozgyár rt.

Ottoman America Linie

B-dul Elisabeta No. 4. Bucuresti

Constanca direct
Newyork

Hamburg direct
Newyork

Fontos értesítés!

Mindazoknak, akik Amerikába szándékoznak utazni, nem kell Bukarestbe menniök s hiábavaló költségeket csinálniök, mert az amerikai konzulátus csakis az utazási irodáktól fogad el utleveleket. A illetök küldjék be tehát hozzánk következő okmányait: Utlevél, születési bizonyítvány, erkölcsi bizonyítvány, amelyben az is befoglaltassék, mióta lakik a községben, amelyből kivándorol, házassági tanúsítvány, az amerikai rokonoktól küldött bevándorlási engedély és 4 fénykép (4 cm. széles és 5 cm. hosszú). — Mindezen okmányokat átadjuk az amerikai konzulátusnak és 10 napon belül értesítjük a felet, mikor jöjjön Bukarestbe utlevele láttaoztatására. — Senki se kérjen amerikai rokonaitól hajójegyet, mert 5000 — leivel drágább, mintha itthon vásárolja. Irjon amerikai rokonainak, deponálja az a szükséges pénzt a Banque Belge pour l'Etranger Newyork, 67, Wall Street, amely átutalja azt bukaresti testvérintézetéhez (Banque Belge pour l'Etranger Bucuresti, Cal. Victoriei) s ez azonnal értesíti a címzettet a pénz megérkezéről. — Bármiféle információval szivesen szolgálunk és kívánatra megküldjük prospektusunkat, amely a lehető legészletesebb felvilágosításokat nyújtja.

Jegyezze meg jól a címünket: 4045-1

Ottoman America Linie romániai képviselője
Ferd. Hédont mérnök Bucuresti,
Bvd. Elisabeta No. 4.

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sighetul-Marmatiei (Máramarosziget)
Alapítva 1898.
Telefonszám 114—111.
Távíratcím Máramaroslakarék.
Idegen pénzek vétele és eladása.
Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bármely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Betéteket a legmagasabb kamattal mellett gyümölcsösztet. Váltak leszámítása és ipari vállalatok financrozása. 1878

Nagybani raktárom

Str. Regina Maria v. Deák Ferenc-u. 13. szám alatt van
Eisenstädter F.
volt Lakatos-áruház
Sohol olyan választékkal nem kap gyermekocsi, utazóbőröndöt, gumilabdát és footballabdát

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Cipőkereskedők figyelmébe!

Nagyobb mennyiségű vászon cipők érkeztek!
Női barna, vászoncipő angol sarokkal párja 65 le
Női szürke és barna, vászon, fél, fűzős, magas sarokkal " 85 "
Női langoms fűzős fél, egyenes lábas, gavalér sarok " 95 "

Cseh gyártmányok.
Kívánatra minta párákat postán azonnal küldünk.
Grünfeld Testv. cipőnagykereskedése, Satu-Mare.

Ernemann-Werke, Dresden

fényképezési gépek és lemezek

Befa (vorm. Dr. Schleussner) Berlin

Aristo-, celloidin-, gáz-fény és bromézüst papírok

Tip-Top chemische Werke, Wien

fényképezési vegyszerek

gyári lerakata

Segesvári és Társai

cégnél, Cluj-Kolozsvár Str. Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 25. — Eladás nagyban és kicsinyben. Sötétkamara díjtalanul. 1263

"BIKA-SÖR"

kartelen kívül sör 4099-1

Mit jelent ez? Azt, hogy a Bika-sör ára száz palackonként 150 leiel és 100 literenként 120 leiel olcsóbb, mint a kartel söré.

Mert a Bika-sör ára a régi maradt
Ezért iszik mindenki Bika-sört

„Fraternitas” nyomda kiadása, Cluj—Kolozsvár.

Spitalul Public a Judetului Saja Zalau

No. 220—1922/23. adm.

Arlejtési hírdetmény.

Szilgyvámegye Zalaui közkórháza részére az 1922—23. évi fűtési időnyre szükséges 910 m³ elsőosztályu tűzifa biztosítása céljából f. évi július hó 20-án d. e. 10 órakor hivatalos versenytárgyalást tartunk. Főhívjuk a szállításra vállalkozókat, hogy zárt írásbeli ajánlataikat a gondnoksághoz címezve legkésőbb ugyanazon nap d. e. 9 órájáig adják be. A szállítási feltételek a gondnoksági irrodában megtekinthetők.

Zalau, 1922. június 18.
Dr. Roih 4043-1 Vitéz Traján
sef. medic director. administrator.

Füüdőidényre

gumisapkák, szivacsok, minden nagyságban, szarvasbőrök, luffák nagy választékban kapható a

„Rózsa”

nagydrogéria és vegyészeti gyár rt. detail üzletében

Cluj, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 26. szám. Telefon 7 91.

Megolcsult az építés!

Calcit telepén

1 m³ mész
170 lei

Telep: Felegvári-u. 9. Telefon 1106.

**„Barzel”
Fierarie - vasüzlet**

CLUJ — KOLOZSVAR.
Piața M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

**ELSŐ ERDÉLYRÉSZI
ÉKSZERÁRU GYÁR**

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon interurban 2-13.
Sürgöncym: JUVAERE Cluj.

Ékszerárugyár és nagykereskedés.

Vesz:

legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad: mindennemű ékszerárukat.

Vállal:

mindennemű brilliáns munkákat, javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.

Fogászati arany és forrasztó. Arany és ezüst huzalok és lemezek.

Csak viszonteladók részére!

שאלות ושאלות Szalámít postán utánvét mellett pontosan szállít 1344

Winkler Mór & Co szalámígyára

Cluj, Piața Mihail Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 12—90.
Árjegyzék és שאלות ושאלות kívánatra ingyen.

Cukorka és csokoládé raktár

Lusztig és Nussbacher
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.